

ПАРЛАМЕНТ ВОЄННОГО ЧАСУ ПІДСУМКИ 5 РОКІВ РОБОТИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ

ІХ СКЛИКАННЯ

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

ЧЕСНО

Київ - 2025

ЗМІСТ

Вступ	2
Методологія	3
Рада-9: унікальне скликання	6
Як змінювались фракції та групи	7
Виклики пандемії та війни.....	8
Перша доторканна Рада	13
Рада-9: динаміка голосувань	16
Як повномасштабна війна змінила роботу Ради.....	16
Як голосують фракції та групи.....	17
Єдність монокоаліції.....	24
Втрачені голоси	25
Рада-9: законодавча робота	28
Ініціативи Ради-9	28
Голосування за законопроєкти.....	35
Поправковий вал	37
Як швидко законопроєкти стають законами	39
«Підвішені» та вето вані закони	41
Рада-9: робота у комітетах.....	42
Завантаженість комітетів	42
Підтримка за комітетами	42
Відкритість комітетів	47

ВСТУП

Верховна Рада IX скликання працює найдовше в історії українського парламентаризму. Через неможливість провести парламентські вибори в умовах воєнного стану нинішнє скликання продовжує виконувати свої обов'язки вже понад конституційно визначений термін у п'ять років.

За цей час Верховній Раді довелося працювати в умовах виняткових викликів: спочатку під час пандемії коронавірусної хвороби, а нині — вже четвертий рік в умовах повномасштабної війни. До того ж IX скликання продовжує працювати з найменшою кількістю депутатів в історії ВРУ. Це скликання має й низку інших особливостей — вперше в історії українського парламентаризму:

- це перше скликання українського парламенту з монокоаліцією, яка формально збереглася протягом усієї каденції;
- у ВРУ-9 нардепи втратили недоторканність, і десятки з них отримали підозри;
- у ВРУ-9 значна кількість нардепів склала мандати, і в парламенті залишається працювати рекордно найменша кількість депутатів;
- вперше український парламент працював в умовах карантину, а тепер — під час повномасштабної війни Росії проти України;
- ВРУ-9 — перше скликання українського парламенту, яке тривалий час працює з обмеженням доступу журналістів.

Рух ЧЕСНО проаналізував п'ять років роботи Верховної Ради IX скликання — від першого засідання 29 серпня 2019 року і до кінця серпня 2024 року. Мета дослідження — аналіз роботи парламенту за п'ять років діяльності, включно із законодавчою роботою, голосуваннями, рівнем залученості депутатів тощо, а також дослідження того, як парламент адаптується до реалій війни та якими є перспективи його роботи.

Переглянути всі матеріали аналізу можна на сайті Руху ЧЕСНО за тегом «Підсумки Ради» або за цим посиланням [1].

[1] - <https://www.chesno.org/tags/%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%A1%D0%A3%D0%9C%D0%9A%D0%98%D0%A0%D0%90%D0%94%D0%98/>

МЕТОДОЛОГІЯ

Для аналізу використовувались дані з офіційного вебсайту Верховної Ради України, Порталу відкритих даних Верховної Ради, офіційних сайтів комітетів Верховної Ради, офіційного сайту Центральної виборчої комісії, офіційних сайтів правоохоронних органів України (ОГПУ, ДБР, НАБУ, СБУ), Міністерства внутрішніх справ України, Єдиного державного реєстру судових рішень, а також інформація, надана органами влади на запити Руху ЧЕСНО.

Аналіз кадрових питань

Для аналізу депутатського складу було використано інформацію з переліку профілів народних депутатів IX скликання на офіційному сайті Верховної Ради України, зокрема їхні біографічні довідки й дані про обрання, а також дані про обраних народних депутатів на офіційному сайті ЦВК.

Причина дострокового припинення депутатських повноважень вказана згідно із причиною, зазначеною у профілі народного депутата на офіційному сайті ВРУ. Якщо ж депутат незабаром після складання повноважень за власною заявою розпочав роботу на іншій державній посаді, ЧЕСНО включав його до списку таких, що відмовилися від депутатських повноважень заради посади.

Дані про мажоритарні виборчі округи, що лишаються без свого представника у Верховній Раді через неможливість провести довибори у зв'язку із запровадженням воєнного стану, підраховані на основі зіставлення даних про депутатів-мажоритарників, що втратили мандати, і про проведені довибори на офіційному сайті ЦВК.

Під час аналізу динаміки переходів народних депутатів по депутатських фракціях та групах не враховувались короткі періоди тимчасової позафракційності, коли депутат формально значився серед позафракційних при зміні фракції чи групи або одразу після набуття повноважень, до офіційного вступу до фракції чи групи.

Для збору даних про народних депутатів, що мають підозри у вчиненні кримінальних правопорушень, були підраховані всі офіційні повідомлення про оголошення підозр нардепам, які розміщувались на офіційних сайтах Офісу генерального прокурора України (ОГПУ), Державного бюро розслідувань (ДБР), Національного антикорупційного бюро

України (НАБУ) та Служби безпеки України (СБУ). Оскільки в офіційних повідомленнях правоохоронних органів не розкривається ім'я підозрюваної особи, для ідентифікації нардепів із підозрами також використовувались повідомлення ЗМІ. Також використовувались дані, надані правоохоронними органами на офіційні запити Руху ЧЕСНО. Нагадаємо, згідно із Кримінальним кодексом, особа вважається невинною у вчиненні злочину, доки її провини не буде доведено в суді.

Інформація про судові вироки щодо нардепів встановлювалась через Єдиний державний реєстр судових рішень. Інформація про народних депутатів, які переховуються від органів влади і оголошені в розшук, була взята з офіційного реєстру Міністерства внутрішніх справ України [2].

Аналіз голосувань

В рамках аналізу голосувань Верховної Ради України було проаналізовано результати усіх голосувань із 29 серпня 2019 року по 31 серпня 2024 року, інформація про які розміщена на офіційному сайті Верховної Ради України. Зазначимо, що на ньому не була опублікована інформація про голосування від 24 лютого до 21 квітня 2022 року, що могло вплинути на результати аналізу.

В рамках дослідження результатів голосувань було проаналізовано як загальну сукупність усіх голосів «за», «проти», «утримався», «не голосував» та «відсутній» по Верховній Раді, так і голосування у розрізі окремих фракцій та груп. У випадку зміни назви фракції чи групи дані про голосування її членів сумувались за періоди з різними назвами (так було з депутатською групою «За майбутнє», яка була перейменована у групу «Партія «За майбутнє»). Якщо фракція чи група припинила свою діяльність у Верховній Раді, наступні голосування її членів були зараховані до голосувань тих фракцій чи груп, до яких перейшли її члени. Так само у випадку зміни депутатами фракції чи групи з дня офіційного переходу їхні голоси зараховувались до голосів тієї фракції чи групи, до якої вони перейшли.

Голосування були проаналізовані як у загальній сукупності, що склала 16 902 голосування, так і в розрізі типів голосувань. Зокрема окремо — сукупність, що не включала сигнальні голосування та голосування, пов'язані зі встановленням

[2] - <https://wanted.mvs.gov.ua/searchperson>

процедури розгляду питань (процедурні). Крім того, з усієї сукупності голосувань окремо виділялись голосування за постанови, голосування за проекти законів і проекти кодексів та голосування за поправки, підтвердження поправок, голосування щодо скасування рішень і голосування за пропозиції президента (вето президента). Серед голосувань за постанови виділялись також голосування за кадрові рішення, що включають постанови про призначення, звільнення, відставки та висловлення недовіри. Серед усієї сукупності голосувань за проекти законів та проекти кодексів також виокремлювались голосування за основу та в цілому, у другому читанні та в цілому, щоб окремо проаналізувати, як голосували депутати на фінальному етапі розгляду законопроектів.

До підтриманих (успішних) голосувань віднесені ті, що набрали 226 і більше голосів «за», що, відповідно до Конституції України, є необхідною кількістю для ухвалення рішень Верховною Радою. Окремо для аналізу єдності фракції монокоаліції було враховано відношення голосувань, у яких депутати від монокоаліції самостійно забезпечили 226 і більше голосів, до всієї сукупності успішних голосувань.

Для аналізу динаміки голосувань було підраховано відношення кількості позицій «за», «проти», «утримався», «не голосував» та «відсутній» до загальної кількості усіх цих голосів за аналізований період. Сумарний відсоток голосувань із позиціями «за», «проти» та «утримався» дає показник участі депутатів у голосуваннях. Водночас для встановлення показника неучасті нардепів у голосуваннях була підрахована сума голосів «не голосував» та «відсутній» і відношення кількості цих позицій до загальної кількості голосів.

Для встановлення відсотка прогулів по кожному народному депутату було обчислено відношення значення позиції «відсутній» навпроти його голосувань до кількості усіх голосувань, у яких нардеп брав участь чи мав брати участь у період свого депутатства — від моменту отримання мандата і до кінцевої дати аналізу або ж дати втрати ним депутатських повноважень (у випадку дострокового складання мандата). До головних прогульників були зараховані ті народні депутати, що були «відсутні» на понад 50% голосувань за період свого депутатства.

Аналіз законодавчої роботи

Для аналізу законодавчої роботи парламенту було проаналізовано базу зареєстрованих законодавчих

актів за IX скликання на сайті Верховної Ради України, інформацію про голосування за ці проекти та дані про стан їх проходження станом на 31 серпня 2024 року. В аналіз було включено дані про дату реєстрації проектів, суб'єкт права законодавчої ініціативи (ініціаторів), рубрику і головний комітет проекту. Дані про ініціативи кожного з народних депутатів були взяті з розділу «Законотворча діяльність» у персональному профілі нардепа на офіційному сайті Верховної Ради.

Для обчислення середнього терміну ухвалення закону враховано середню тривалість між датою реєстрації законопроекту та датою підписання закону президентом України.

Показник прохідності законопроектів — відношення кількості законопроектів, що стали чинними актами (були підписані президентом), до кількості усіх зареєстрованих. Відповідно показник прохідності по кожному із суб'єктів законодавчої ініціативи розраховувався як співвідношення кількості актів, що стали чинними і для яких він виступав ініціатором, до кількості усіх поданих ним ініціатив.

Для складання топу ініціаторів по кожному з нардепів була підрахована сума зареєстрованих законодавчих ініціатив, в яких він виступав автором чи співавтором, а також показник прохідності його ініціатив.

Для підрахунку ініціативності і показника прохідності по фракціях та групах були відібрані лише ті законопроекти, співініціаторами яких були виключно представники однієї фракції чи групи, і не були враховані інші ініціативи, співініціаторами яких були представники більш ніж однієї фракції чи групи.

До ветованих законопроектів були включені всі, що мають відповідний запис про накладання вето президента у рядку «стан проходження законопроекту» на офіційному сайті Верховної Ради. Щодо таких законопроектів за наявності окремо аналізувалось голосування за пропозиції президента для аналізу підтримки / подолання вето президента у парламенті.

«Підвішені» законопроекти — ті, що були підтримані Верховною Радою 226 і більше голосами в цілому і направлені на підпис до президента, але не були ані підписані у конституційний термін 15 днів, ані ветовані.

В рамках аналізу поправок було проаналізовано дані про всі подані поправки за аналізований період, що відображаються у розділі «Законотворча діяльність» у персональному профілі кожного з нардепів на

офіційному сайті Верховної Ради, і вираховано показник подання поправок пофракційно відповідно до приналежності нардепа до фракції чи групи на момент подання поправки. Також було проаналізовано усі голосування за поправки, інформація про які відображена на сайті Верховної Ради України.

Окремо було проаналізовано дані про виступи та запити народних депутатів у їхніх профілях на сайті Верховної Ради.

Аналіз роботи комітетів

Показник завантаженості комітетів Верховної Ради обчислювався як кількість усіх актів, для яких комітет вказаний як головний (профільний) на сайті Верховної Ради України. Показник прохідності по комітету — співвідношення актів, що стали чинними, для яких комітет вказаний як головний, до кількості всіх актів, що були на розгляді комітету.

Підтримка фракціями актів, для яких комітет був профільним, вираховувалась як співвідношення голосів за всі акти цього комітету від кожної окремої фракції чи групи до загальної кількості усіх голосів від цієї фракції чи групи за всі акти комітету.

У рамках аналізу відкритості комітетів Верховної Ради було оцінено повноту опублікованої інформації про засідання комітету на його офіційному сайті, а також присутність і активність комітету в публічному просторі. У звіті наведені дані моніторингу за період із січня по грудень 2024 року.

Повнота інформації на офіційному сайті комітету оцінюється сумарно у 5 балів і передбачає публікацію порядків денних, протоколів, стенограм, ³аудіозаписів та повідомлень про рішення про всі засідання комітету за період аналізу, за винятком засідань у закритому режимі. Залежно від наявної інформації, за кожний пункт нараховується 0, 0,5 чи 1 бал. 1 бал — якщо є записи про всі засідання, за винятком засідань у закритому режимі. 0,5 бала — якщо інформація опублікована частково. 0 балів — інформації взагалі немає, або оприлюднено один і менше документів.

В рамках оцінки активності комітету у публічному просторі бали ставляться за: наявність у комітету платформи для публікації відео (YouTube, Facebook) — 0 або 1 бал; наявність посилання на відеоплатформу на офіційному сайті комітету та коректна її назва для пошуку — 0, 0,5 чи 1 бал; збереження та оприлюднення відео засідань комітету на одній із відеоплатформ (YouTube, Facebook) — 0, 1 чи 2 бали; наявність платформи для інформування у соцмережах та наявність посилання на неї на сайті комітету (Facebook, Instagram, X) — 0, 0,5 або 1 бал; регулярність оновлення інформації про засідання комітету на платформі для інформування у соцмережах (Facebook, Instagram, Twitter) — 0, 0,5 або 1 бал.

Максимальна кількість балів — 11. Детальна методологія розміщена на сайті Руху ЧЕСНО [3].

[3] - <https://www.chesno.org/information/methodologies/>.

РАДА-9: УНІКАЛЬНЕ СКЛИКАННЯ

Ключові спостереження:

- у 2019 році вже вдруге український парламент розпочав роботу не в повному конституційному складі;
- у Верховній Раді IX скликання лишається працювати рекордно мало народних депутатів;
- за п'ять років рекордно багато — аж 53 — нардепи достроково склали мандати, зокрема шестеро були позбавлені мандатів через втрату громадянства;
- вперше діяльність парламентської фракції була заборонена рішенням Ради національної безпеки і оборони України;
- у IX скликанні Верховної Ради протягом усіх років роботи формально збереглася монокоаліція;

- у цьому скликанні вперше було скасовано депутатську недоторканність, що значно спростило притягнення народних депутатів до відповідальності за кримінальні правопорушення;
- щонайменше 50 народних депутатів IX скликання отримали підозри у скоєнні кримінальних злочинів, з них 11 оголошені у розшук.

IX скликання Верховної Ради стало вже другим, що розпочало роботу не в повному конституційному складі. Після дострокових парламентських виборів у 2019 році присягу склали 423 депутати, а 27 мандатів лишились вакантними, оскільки вибори не проводились в окупованому Криму, а також в окремих районах Донеччини та Луганщини.

5 РОКІВ

ПОРТРЕТ НАРДЕПА ВЕРХОВНА РАДА IX СКЛИКАННЯ

загалом депутатів
за всю каденцію, включно
з тими, хто втратив

454

95
жінки (21%)

358
чоловіки (79%)

372
обрані вперше (82%)

441
мають вищу освіту (97%)

середня спеціальна — 1

професійно-технічна — 3

загальна середня — 9

* включно з тими, хто втратив мандат
Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року.

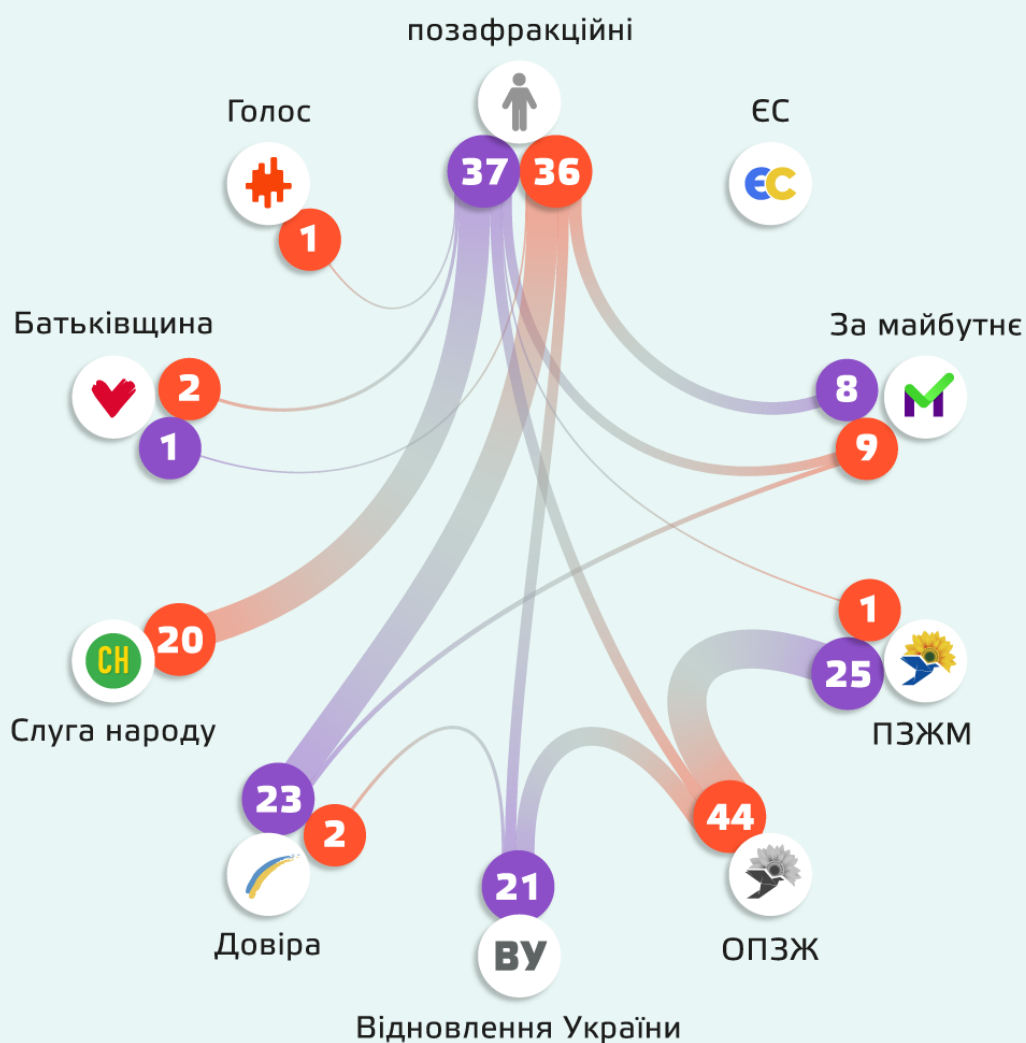
Як змінювались фракції та групи

На початку роботи IX скликання було утворено п'ять депутатських фракцій — кожною з п'яти партій, що подолали бар'єр у 5% і зайшли у парламент,

а також група «За майбутнє», утворена частиною мажоритарників. У грудні 2019 року в парламенті з'явилася ще одна депутатська група — «Довіра».

5 РОКІВ

ПЕРЕХОДИ МІЖ ФРАКЦІЯМИ ВЕРХОВНА РАДА ІХ СКЛИКАННЯ

товщина ліній пропорційна кількості переходів з однієї фракції до іншої

загальна кількість депутатів, які покинули фракцію

загальна кількість депутатів, які увійшли у фракцію

* включно з тими, хто втратив мандат
Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року.

Партії «Слуга народу» за результатами парламентських виборів вдалося завести до Ради рекордну кількість депутатів — 254 (124 списочники та 130 мажоритарників), які вперше в історії українського парламентаризму утворили монокоаліцію. І якщо у попередніх скликаннях коаліціям не вдавалося зберегти єдність протягом усієї каденції, то фракція «Слуги народу» досі формально зберігає більшість у Верховній Раді IX скликання.

За п'ять років «Слугу народу» залишили 42 депутати, а чисельність фракції скоротилася до 232 людей. Водночас вона досі складає понад 226 членів, необхідних для формального збереження коаліції.

За п'ять років 20 депутатів від «Слуги народу» перейшли в інші депутатські групи або ж стали позафракційними. Причини для цього були різні: троє «слуг» увійшли до керівництва парламенту, тож формально вийшли із фракції та стали позафракційними, інші покинули фракцію через внутрішні незгоди чи після гучних корупційних

Виклики пандемії та війни

Нинішнє скликання Верховної Ради продовжує функціонувати з найменшою кількістю депутатів в історії відновленої незалежності України: станом на кінець 2024 року у парламенті лишився працювати 401 нардеп. За останні п'ять років загалом 53 народні обранці достроково склали мандати.

Як видно із графіка, протягом цього скликання було дві великі хвилі здачі мандатів — на початку каденції у 2019 році та після повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року.

Найбільше депутатів, які склали повноваження, у фракції більшості «Слуги народу» — 21 людина станом на кінець 2024 року. Більшість представників цієї політсили склали мандати через перехід на інші посади, зокрема в уряд, а також в інші органи влади та у регіони, адже партійний список — це в тому числі кадровий резерв для партії влади.

За цього скликання вперше сталося так, що Кабінет міністрів формується не за пропорційним принципом серед членів коаліції, а повністю однією партією, яка призначає в уряд переважно своїх депутатів за кількома поодинокими винятками.

Загалом восьмеро обранців від «Слуги народу» ставали міністрами, двоє очолювали Генпрокуратуру, троє свого часу були головами обласних адміністрацій. Крім того, троє нардепів, обраних на

скандалів та журналістських розслідувань.

Очевидно, переважно зі «Слуги народу» виходили мажоритарники, адже для депутатів, обраних за партійними списками, вихід із фракції може стати причиною втрати мандата. Утім, позафракційним також став перший номер партійного списку «Слуги народу» — колишній голова Верховної Ради Дмитро Разумков. Ставши спікером Ради, він формально вийшов із фракції, а після відкликання з посади наприкінці 2021 року створив власне міжфракційне об'єднання «Розумна політика».

Найбільший перетік кадрів відбувся навесні 2022 року, коли друга за розміром депутатська фракція «Опозиційної платформи — За життя» припинила існування у Раді за рішенням РНБО. Колишні члени ОПЗЖ лишилися працювати в парламенті, утворивши депутатські групи «Платформа за життя та мир» (ПЗЖМ) та «Відновлення України». В останній станом на кінець 2024 року також опинились шестеро обранців від «Слуги народу».

мажоритарних округах, відмовились від депутатського мандата на користь посади міського голови за результатами місцевих виборів у 2020 році.

Велика війна дала поштовх для другої хвилі дострокової здачі мандатів. Перш за все після 2022 року мандати втратили 11 із 44 обранців проросійської партії «Опозиційна платформа — За життя» (ОПЗЖ) — після того, як діяльність цієї фракції у Верховній Раді була зупинена рішенням Ради національної безпеки і оборони України (РНБО), а сама партія була заборонена рішенням суду.

Більшість представників ОПЗЖ відмовились від депутатства добровільно, хоча восьмеро з них мають підозри у державній зраді. Власна заява — це один із найшвидших механізмів втрати мандата, адже, наприклад, позбавлення мандата за злочин — процес, що може тривати роками, оскільки лише підозра не є достатньою підставою і, згідно зі ст. 81 Конституції України, для цього потрібен судовий вирок.

Крім того, вперше в історії українського парламентаризму аж шестеро нардепів були достроково позбавлені мандатів через втрату громадянства.

Також п'ятеро нардепів у цьому скликанні достроково втратили мандати через факт смерті.

Списочників, які втратили мандати, замінили наступні кандидати у виборчих партійних списках. Так список «Слуги народу» за п'ять років посунувся зі 129-го до 147-го номера.

З початком повномасштабного вторгнення на місця представників забороненої ОПЗЖ, які втратили крісла в парламенті, не зайшов ніхто. У Центральній

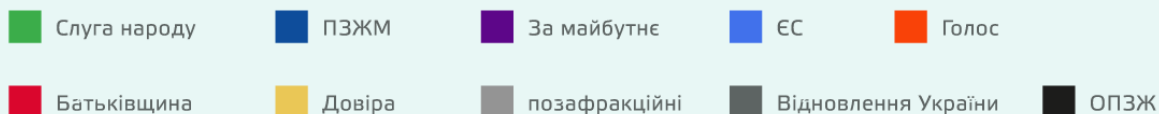
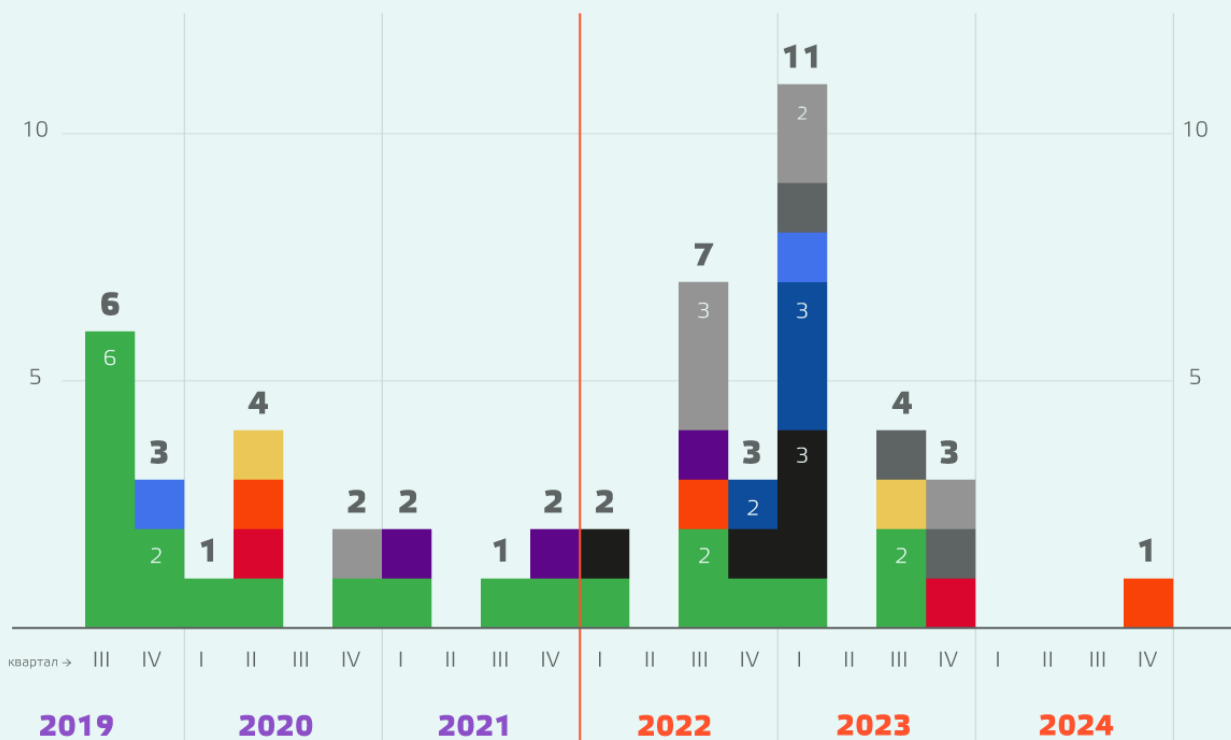
виборчій комісії (ЦВК) пояснили, що не можуть визнати обраними наступних кандидатів від партії у зв'язку з рішенням РНБО про призупинення її діяльності. Тож місця колишніх членів ОПЗЖ в парламенті, очевидно, залишаться вакантними до кінця роботи цього скликання.

Крім того, через воєнний стан патовою залишається ситуація з переобранням у мажоритарних округах. Наразі 13 округів лишаються без свого представника у Раді через неможливість провести довибори.

5 РОКІВ

МАНДАТОПАД

ВЕРХОВНА РАДА ІХ СКЛИКАННЯ

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — листопад 2024 року.

ПІШЛИ ЗАРАДИ ПОСАД

ВЕРХОВНА РАДА ІХ СКЛИКАННЯ

Михайло Федоров
міністр цифровізації

Владислав Криклій
міністр інфраструктури

Олексій Оржель
міністр енергетики

Денис Малюська
міністр юстиції

Ганна Новосад
міністерка освіти

Анна Коваленко
заступниця керівника ОП

Олександр Кубраков
голова Укравтодору

Олексій Кучер
голова ХОДА

Ірина Венедіктова
т. в. о. голови ДБР

Олександр Ткаченко
міністр культури

Зіновій Андрійович
мер Надвірної

Руслан Требушкін
мер Покровська

Ігор Колихаєв
мер Херсона

Олександр Скічко
голова Черкаської ОДА

Денис Монастирський
міністр МВС

Ірина Верещук
віцепрем'єрка з реінтеграції ТОТ

Микола Сольський
міністр аграрної політики

Дмитро Лубінець
омбудсмен

Андрій Костін
генпрокурор

Ольга Совгіря
суддя КСУ

Рустем Умеров
голова Фонду держмайна

№ списочники

№ мажоритарники

СН Слуга народу

позафракційні

M За майбутнє

Голос

ВТРАТИЛИ МАНДАТ

ВЕРХОВНА РАДА ІХ СКЛИКАННЯ

перша фракція остання фракція №¹ списочники №² мажоритарники

втрата громадянства

← підстава позбавлення мандата

  Ігор Васильковський	 Вадим Рабінович	 Віктор Медведчук	 Тарас Козак	 Ренат Кузьмін	 Андрій Деркач
---	---	--	---	---	---

смерть

вихід із фракції

  Валерій Давиденко	 Антон Поляков	 Олексій Ковальов	 Андрій Іванчук	 Олег Макаров	 Святослав Вакарчук
---	---	--	--	--	--

власна заява

  Ірина Луценко	 Ольга Белькова	 Ілля Кива	 Вадим Новинський	 Дмитро Шенцев	 Юлія Львовичка
  Андрій Аксьонов	 Ігор Абрамович	 Олександр Трухін	 Олег Волошин	 Наталія Королевська	 Юрій Солод
  Михайло Забродський	 Тетяна Плачкова	 Юрій Арістов	 Андрій Холодов	 Віталій Данілов	 Максим Єфімов
  Дмитро Шпенев					
					
					

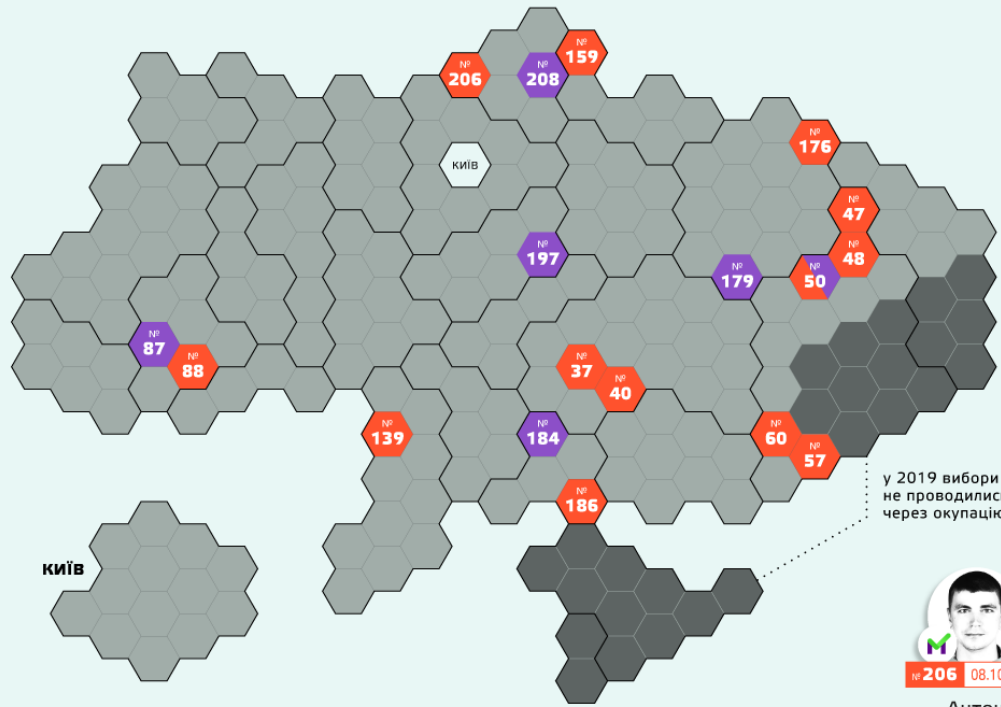
Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року – серпень 2024 року.
Реєстр зрадників: <https://www.chesno.org/traitors>

ДОВИБОРИ В ОКРУГАХ ВЕРХОВНА РАДА ІХ СКЛИКАННЯ

- довибори відбулися
- довибори неможливі через воєнний стан

 03.12.2019 № 179	 13.04.2020	 23.05.2020 № 208	 17.11.2020	 17.11.2020 № 87	 15.06.2021
Олексій Кучер	Юлія Світлична	Валерій Давиденко	Анатолій Гунько	Зіновій Андрійович	Василь Вірастюк

 16.12.2020 № 50	 19.05.2021	 30.03.2021 № 184	 16.11.2021	округ ↓	остання фракція →	 30.03.2021 № 197	фракція зараз	← дата набуття мандата	 16.11.2021
Руслан Требушкін	Андрій Аксьонов	Ігор Колихаєв	Сергій Козир			Олександр Скічко			Віталій Войцехівський

у 2019 вибори не проводилися через окупацію

№ 206 08.10.2021
Антон Поляков

 № 60 01.07.2022	 № 57 08.07.2022	 № 186 28.08.2022	 № 176 21.09.2022	 № 139 03.11.2022	 № 50 13.01.2023
Дмитро Лубінець	Вадим Новинський	Олексій Ковальов	Дмитро Шенцев	Ігор Васильковський	Андрій Аксьонов
 № 159 13.01.2023	 № 40 23.02.2023	 № 47 24.02.2023	 № 88 25.09.2023	 № 37 08.12.2023	 № 48 08.12.2023
Андрій Деркач	Олександр Трухін	Юрій Солод	Андрій Іванчук	Дмитро Шпенюв	Максим Єфімов

- Слуга народу
- позафракційні
- Довіра
- Відновлення України
- За майбутнє
- ПЗЖМ
- ← внесено в Реєстр зрадників

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року. Реєстр зрадників: <https://www.chesno.org/traitors>

Перша доторканна Рада

На початку роботи нинішнього скликання народні депутати проголосували за зміну 80-ї статті Конституції України, що зняла з народних обранців недоторканність. Цей закон набрав сили 1 січня 2020 року. Таким чином, IX скликання Верховної Ради стало першим офіційно «доторканим», що значно спростило притягнення нардепів до відповідальності.

Станом на початок 2025 року щонайменше 54 народні депутати отримали підозри у скоєнні кримінальних злочинів. Серед таких нардепів є представники усіх парламентських фракцій та груп, окрім «Голосу». Найбільше підозр отримали депутати від «Слуги народу» та нині забороненої «Опозиційної платформи — За життя».

Нагадаємо, згідно із Кримінальним кодексом, наявність підозри чи будь-яких процесуальних дій щодо особи не робить людину винною, доки її провини не буде доведено в суді.

14 нардепів IX скликання отримали підозри у злочинах проти нацбезпеки, найбільше серед них представників ОПЗЖ.

35 народних депутатів підозрювались у різних корупційних порушеннях. Зокрема йдеться про пропозицію чи одержання хабара, службове підроблення, недостовірне декларування, незаконне збагачення, зловживання впливом тощо.

Ще 15 нардепів мають підозри у скоєнні злочинів, не пов'язаних із корупцією та національною безпекою.

12 нардепів станом на кінець 2024 року отримали судові вироки, зокрема один нардеп отримав виправдувальний вирок. Щодо восьми депутатів, які були визнані винними у недостовірному декларуванні, справи були закриті через сплив строків давності чи завдяки каяттю.

5 РОКІВ

НАРДЕПИ, ЯКІ ОТРИМУВАЛИ ПІДОЗРИ ЗЛОЧИНИ ПРОТИ НАЦБЕЗПЕКИ. ВРУ ІХ СКЛИКАННЯ

статті ККУ, за якими вручено підозру

- 109 спроба повалення конституційного ладу
- 110 посягання на територіальну цілісність України
- 110-2 фінансування дій, спрямованих на повалення конституційного ладу чи порушення територіальної цілісності України
- 111 держзрада
- 111-1 колабораційна діяльність

депутатів на червоному тлі внесено в Реєстр зрадників

фото напівпрозоре, якщо вже не нардеп

ОПЗЖ
 ПЗЖМ

Слуга народу

позафракційний

ЕС

Відновлення України

Ілля Кива	Нестор Шуфрич	Олексій Ковальов	Олег Волошин	Андрій Деркач
109 110 111	110-2 111	111 111-1	111	111
Олександр Дубінський	Тарас Козак	Ренат Кузьмін	Віктор Медведчук	Олександр Пономарьов
111	111	111	111	111
Петро Порошенко	Вадим Рабінович	Євгеній Шевченко	Вадим Новинський	
111	111	111	111	

Дані з судового реєстру, YouControl та відкриті дані за період з серпня 2019 року до серпня 2024 року. Реєстр зрадників: <https://www.chesno.org/traitors>

За даними Міністерства внутрішніх справ, станом на кінець 2024 року 11 народних депутатів IX скликання

були оголошені у розшук. Четверо з них на той момент зберігали депутатські мандати.

5 РОКІВ

НАРДЕПИ, ЯКІ ОТРИМУВАЛИ ПІДОЗРИ КОРУПЦІЙНІ ЗЛОЧИНИ. ВРУ ІХ СКЛИКАННЯ

статті ККУ, за якими вручено підозру

фото напівпрозоре, якщо вже не нардеп
депутатів на червоному тлі внесено в Реєстр зрадників

- 191 привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем
- 364 зловживання владою
- 364-2 кнопкадавство
- 365-2 зловживання повноваженнями
- 366 службове підроблення
- 366-2 декларування недостовірної інформації
- 368 одержання хабара
- 368-5 незаконне збагачення
- 369 давання хабара
- 369-2 зловживання впливом

Віктор Медведчук
191 365-2

Роберт Горват
191

Ярослав Дубневич
191

Віктор Бондар
191

Дмитро Ісаєнко
364

Владіслав Поляк
364-2

Олександр Дубінський
366

Юрій Арістов
366

Костянтин Бондарев
366

Михайло Волинець
366-2

Артур Герасимов
366-2

Володимир Гевко
366-2

Юрій Камельчук
366-2

Анна Колісник
366-2

Ірина Констанкевич
366-2

Наталія Королівська
366-2

Олександр Маріковський
366-2

Сергій Нагорняк
366-2

Ольга Саладуха
366-2

Максим Пашковський
366-2

Олександр Фельдман
366-2

Сергій Шахов
366-2

Маргарита Шол
366-2

Микола Бабенко
366-2 368-5

- ОПЗЖ
- Довіра
- За майбутнє
- Відновлення України
- Слуга народу
- позафракційні
- Батьківщина
- ЕС
- ПЗЖМ

Ірина Кормишкіна
366-2 368-5

Анатолій Гунько
368

Микола Задорожній
368

Олександр Юрченко
368 369

Андрій Деркач
368-5

Андрій Ключко
368-5

Сергій Лабазюк
369

Андрій Одарченко
369

Олександр Трухін
369

Сергій Кузьмініч
369-2

Людмила Марченко
369-2

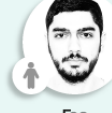
Дані з судового реєстру, YouControl та відкриті дані за період з серпня 2019 року до серпня 2024 року. Реєстр зрадників: <https://www.chesno.org/traitors>

НАРДЕПИ, ЯКІ ОТРИМУВАЛИ ПІДОЗРИ ІНШІ ЗЛОЧИНИ. ВРУ ІХ СКЛИКАННЯ

статті ККУ, за якими вручено підозру

- 122** умисне тілесне ушкодження середньої тяжкості
- 146** незаконне позбавлення волі або викрадення людини
- 161** порушення рівноправності громадян
- 190** шахрайство
- 209** відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом
- 212** ухиляння від сплати податків
- 255** створення злочинної організації
- 258-3** створення терористичної організації
- 286** порушення безпеки дорожнього руху
- 296** хуліганство
- 332** незаконне переправлення осіб через держкордон
- 346** погроза чи насильство щодо держдіяча
- 362** несанкціоновані дії з інформацією, вчинені особою, яка має право доступу
- 384** введення в оману суду
- 436** пропаганда війни
- 436-1** пропаганда комуністичного чи нацистського режимів

фото напівпрозоре, якщо вже не нардеп депутатів на червоному тлі внесено в Реєстр зрадників

 Артем Дмитрук 122 296	 Микола Тищенко 146	 Вадим Новинський 161	 Сергій Алексєєв 190	 Віктор Медведчук 209 258-3 384
 Ярослав Дубневич 209	 Віктор М'ялик 212	 Андрій Деркач 255	 Олександр Дубінський 225 332 362	 Петро Порошенко 258-3
 Андрій Ніколаєнко 286	 Гео Лерос 296	 Костянтин Бондарєв 332	 Софія Федина 346	 Ілля Кива 436 436-1

 Відновлення України
  позафракційні
  ЄС
 ОПЗЖ
  За майбутнє
  Батьківщина

Дані з судового реєстру, YouControl та відкриті дані за період з серпня 2019 року до серпня 2024 року.
Реєстр зрадників: <https://www.chesno.org/traitors>

НАРДЕПИ У РОЗШУКУ ВЕРХОВНА РАДА ІХ СКЛИКАННЯ

депутатів на червоному тлі внесено в Реєстр зрадників

фото напівпрозоре, якщо вже не нардеп

 Олег Волошин	 Ілля Кива	 Тарас Козак	 Наталія Королевська	 Ренат Кузьмін	 Вадим Рабінович	 Андрій Деркач	 Артем Дмитрук	
 Ярослав Дубневич	 Андрій Одарченко	 Сергій Шахов	 ОПЗЖ	 Слуга народу	 позафракційні	 За майбутнє	 Відновлення України	 Довіра

Дані: розшук МВС.
Реєстр зрадників: <https://www.chesno.org/traitors>

РАДА-9: ДИНАМІКА ГОЛОСУВАНЬ

Ключові спостереження:

- Верховна Рада IX скликання адаптувалась до роботи в умовах пандемії коронавірусу, а після — в умовах повномасштабного вторгнення та воєнного стану;
- з 2022 року український парламент працює в режимі одного пленарного засідання;
- більшість часу нинішнє скликання працює в закритому режимі з обмеженим доступом для журналістів, а після початку повномасштабного вторгнення — і без прямих трансляцій засідань;
- 47% голосувань у Верховній Раді IX скликання були підтримані необхідними для ухвалення 226+ голосами;
- 11% рішень були ухвалені конституційною більшістю (300+ голосів);
- 96% кадрових питань знайшли підтримку у Верховній Раді;
- «Слуга народу» змогла самостійно забезпечити необхідну для ухвалення рішень кількість голосів лише у 14% випадків;
- цьому скликанню вдалося викоринити таке явище, як неперсональні голосування (кнопкодавство);
- після початку повномасштабного російського вторгнення народні депутати стали рідше голосувати проти;
- депутати, обрані від проросійської партії ОПЗЖ, почали систематично голосувати за після заборони їхньої партії з початком повномасштабного вторгнення;
- «Слуга народу» демонструє найкращий показник участі у голосуваннях;
- 31,5% — загальний показник неучасті у голосуваннях у Верховній Раді IX скликання.

Як повномасштабна війна змінила роботу Ради

IX скликання Верховної Ради зібралось на перше засідання 29 серпня 2019 року. Відтоді за п'ять років роботи цього скликання відбулося 414 засідань, з яких пленарних — 363, позачергових — 51.

До повномасштабного вторгнення парламент працював за плановим календарним графіком, але після 24 лютого 2022 року Верховна Рада перейшла на роботу в режимі одного пленарного засідання, яке головує не закінчує, а просто оголошує перерву наприкінці розгляду питань. Цей формат було закріплено окремою постановою.

Засідання також переривають під час повітряної тривоги. Це створює нові виклики у забезпеченні мінімально необхідної кількості голосів для ухвалення рішень. Адже, хоча депутати й повинні

повертатися до роботи після відбою загрози, інколи цього не стається і для ухвалення рішень може вже не вистачити голосів.

Крім того, чинне скликання через низку як об'єктивних, так і суб'єктивних причин більшу частину каденції пропрацювало в закритому режимі з обмеженим доступом для журналістів: спершу через ковід, потім — через повномасштабне вторгнення. З початком вторгнення парламент з міркувань безпеки також призупинив прямі трансляції засідань на телеканалі «Рада».

У 2024 році доступ журналістів до Верховної Ради частково відновили, втім, акредитовані ЗМІ поки не мають можливості потрапити до кулуарів і не можуть, як раніше, знімати засідання із ложі преси.

Як голосують фракції та групи

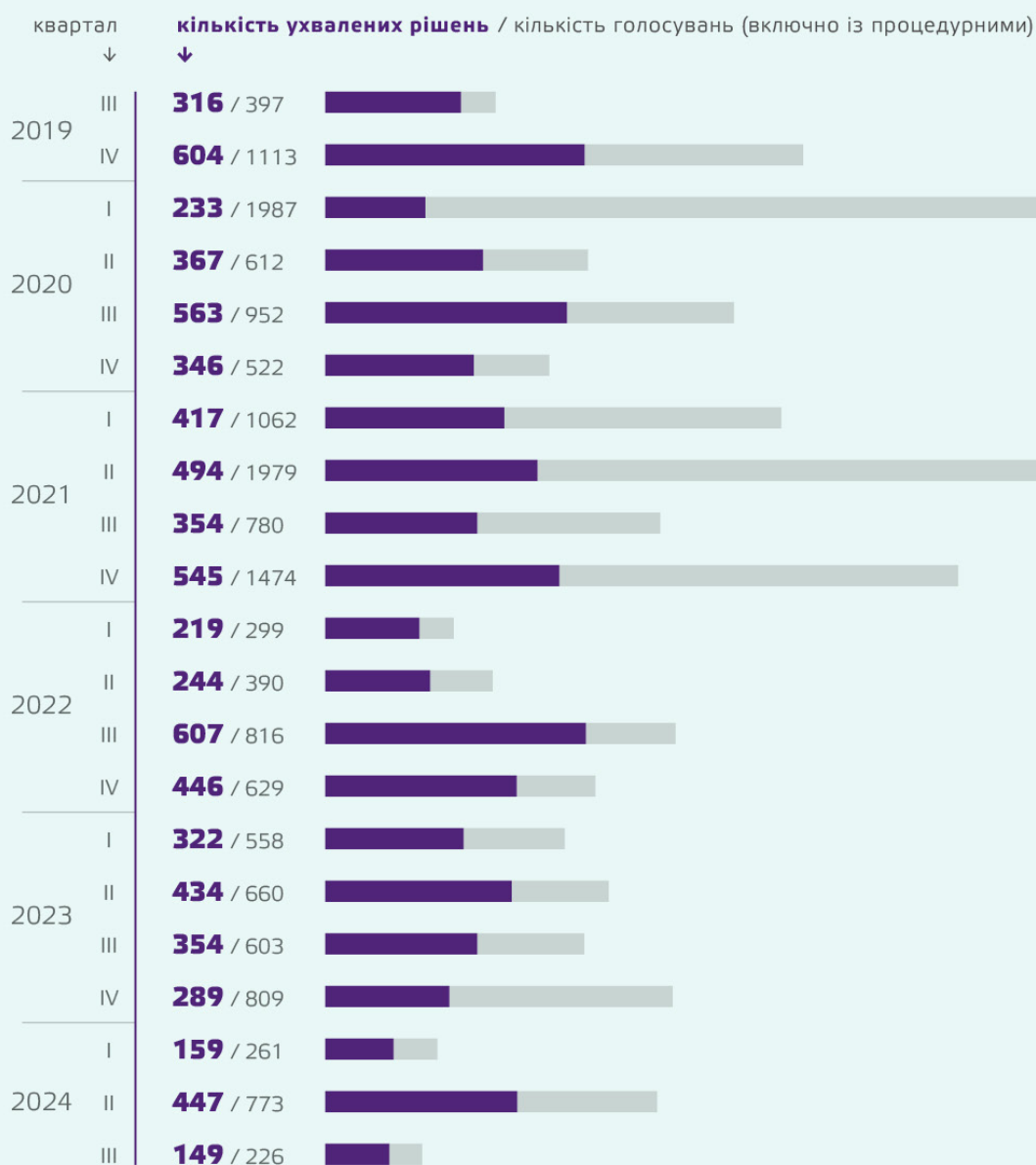
Загалом за п'ять років у парламенті відбулося 16 902 голосування (не враховуючи сигнальні). Більшість часу нардепи витратили на голосування за поправки (54%).

47% питань, що виносились на голосування, отримали понад 226 голосів «за», необхідних для ухвалення рішень. Сплеск голосувань був на початку цієї каденції Ради, а також всередині й наприкінці 2021 року.

5 РОКІВ

АКТИВНІСТЬ ГОЛОСУВАНЬ

ВЕРХОВНА РАДА ІХ СКЛИКАННЯ

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року.

До того ж за п'ять років роботи ВРУ IX скликання нардепи ухвалили загалом 1924 рішення конституційною більшістю — тобто давши 300 і більше голосів. Якщо виключити процедурні голосування, то кількість поправок, постанов, законопроектів і кадрових рішень, які набрали 300+ голосів «за», становить 1483.

Найбільше голосувань конституційною більшістю було у 2020 та 2021 роках. Це пов'язано зокрема з тим, що у той час Верховна Рада понад 300 голосами прийняла низку рішень щодо запобігання розповсюдженню пандемії COVID-19, а також із тим, що за той період у парламенті загалом відбулося більше голосувань.

За всі п'ять років роботи цього скликання найбільше голосів набрав проєкт постанови про Тимчасову президію першої сесії Верховної Ради IX скликання (№ 1001). Це було перше голосування IX скликання, і його підтримали 390 голосами «за».

Серед законопроектів найбільше голосів «за» (373) отримало зняття недоторканності з народних депутатів.

Серед постанов найбільше голосів набрала заява ВРУ щодо збиття літака МАУ в Ірані, внаслідок якого загинуло 176 людей. Також нардепи часто давали понад 300 голосів за заяви щодо засудження російського вторгнення або дій Росії, як-от агресії у Чорному морі або визнання незалежності так званих Л/ДНР.

Також парламент часто давав 300+ голосів під час голосувань за кадрові рішення. Загалом понад 96% постанов щодо звільнень і відставок набрали необхідну кількість голосів і були підтримані нардепами.

Найбільшу підтримку за всі п'ять років мали голосування за оновлення складу ЦВК у жовтні 2019 року. Тоді нардепи призначили загалом 17 членів ЦВК, і всі вони отримали 300+ голосів. Під час роздачі міністерських портфелів найбільше голосів за весь час отримав Рустем Умеров під час призначення міністром оборони — 340. А серед відставок найбільше голосів «за» набрала відставка прем'єра Олексія Гончарука (353).

Якщо аналізувати динаміку всіх голосувань за п'ять років, то найчастіше народні депутати голосували за — у 39% випадків, утримувались у 23% голосувань, а натискали «проти» — у 2%.

Найчастіше голосують за депутати групи «Довіра» (у 52% випадків), найменше — фракція «Голосу» (28%). Натомість кнопку «утриматись» найчастіше натискають депутати від фракції «Європейської солідарності» (33%), а найменше — із групи «Відновлення України» (4%). Найчастіше голосували проти фракції «Голосу» та «Опозиційної платформи — За життя» (4%).

На графіку загальної динаміки голосувань видно, що до початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну депутати фракцій «Європейської солідарності», «Батьківщини» та «Голосу» частіше натискали «проти», але після 24 лютого 2022 року ця тенденція змінилась. Нардепи від цих політичних сил стали частіше утримуватись чи просто не голосувати.

Також на графіках помітні різкі спади. Це пов'язано з так званим поправковим спамом, як, наприклад, у випадку із законопроектом про ринок землі на початку 2021 року.

Помітна також зміна в динаміці голосувань ОПЗЖ. До повномасштабного вторгнення ця фракція мала найнижчий рівень участі в голосуваннях, але після заборони діяльності партії на території України у 2022 році ситуація змінилась. Утворені депутатами ОПЗЖ депутатські групи «Платформа за життя та мир» і «Відновлення України» почали систематично голосувати за.

Аналіз того, наскільки часто нардепи натискають кнопки з позицією «за», «проти» чи «утримався», також дає нам змогу побачити середній рівень участі фракцій та груп у голосуваннях. Найкращий показник у фракції більшості — «Слуги народу» (78%). А найгірше голосували проросійські нардепи із фракції ОПЗЖ (згодом група ПЗЖМ) — вони брали участь лише у 45% голосувань цього скликання.

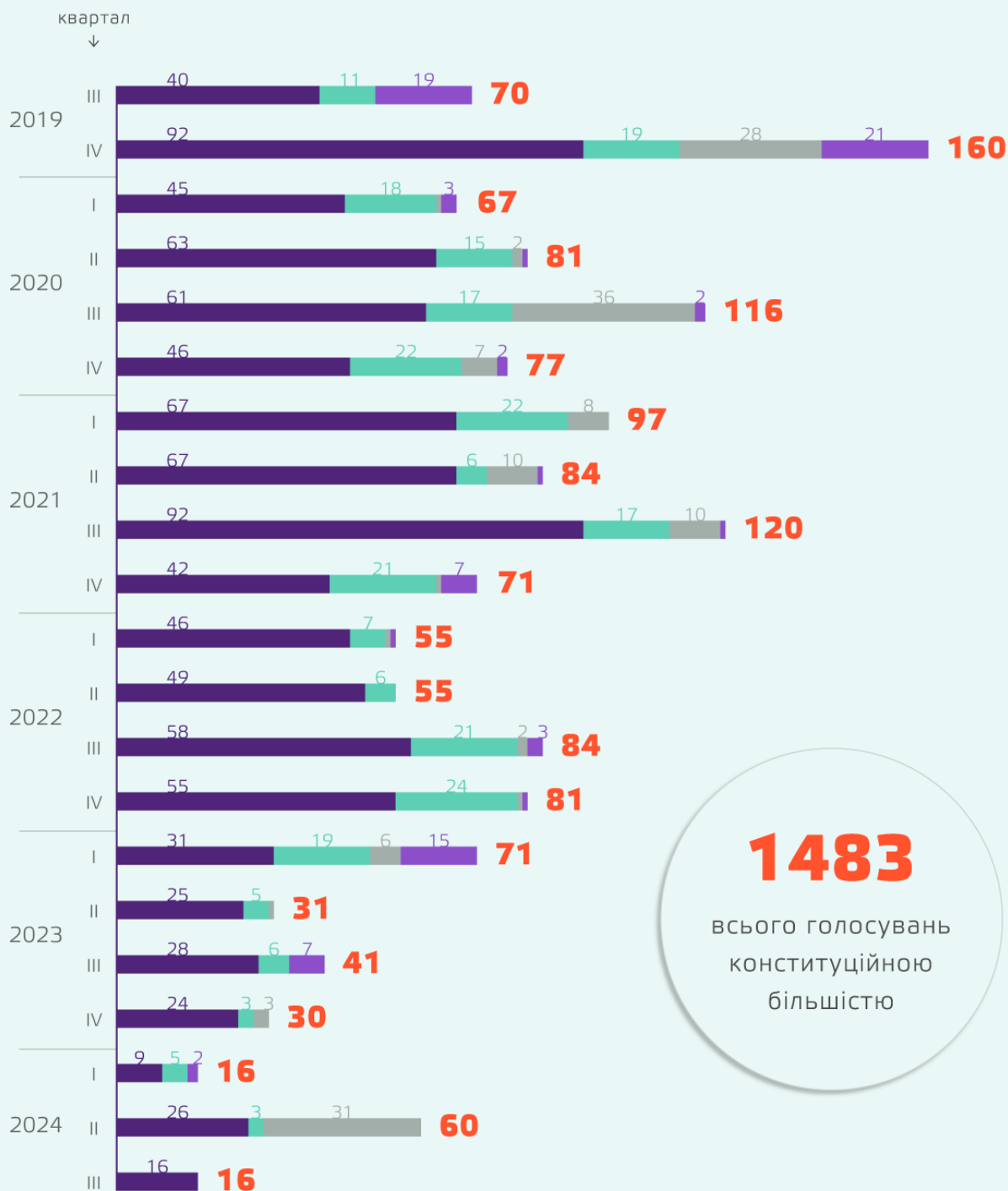
Найбільшу підтримку кадрових рішень очікувано висловлюють нардепи від фракції більшості — «Слуги народу» (понад 85%). Також кадрові перестановки переважно підтримують нардепи від груп «Довіра» та «За майбутнє». Підтримують «слуг» у кадрових питаннях і уламки забороненої проросійської ОПЗЖ — ПЗЖМ та «Відновлення України», вони голосують за у 63–68% випадків.

Опозиційні політсили, зокрема фракція ЄС, активніше підтримують звільнення та відставки, а от за призначення голосують вкрай рідко. Майже така сама ситуація з «Голосом» та «Батьківщиною».

КОНСТИТУЦІЙНА БІЛЬШІСТЬ

ГОЛОСУВАННЯ ВРУ ІХ СКЛИКАННЯ

■ проекти законів
 ■ постанови
 ■ поправки
 ■ кадрові голосування

1483

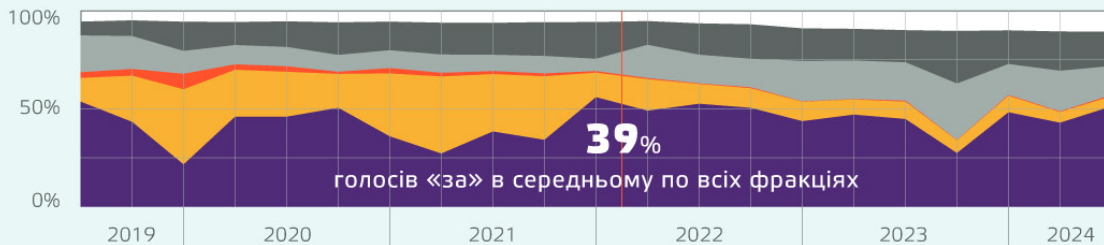
всього голосувань
конституційною
більшістю

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року.

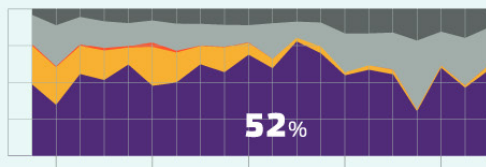
ДИНАМІКА ГОЛОСУВАНЬ

ВЕРХОВНА РАДА ІХ СКЛИКАННЯ

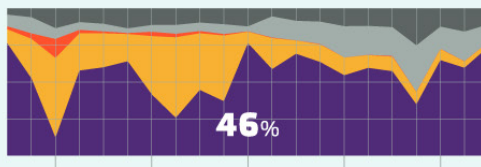
■ за ■ утрималися ■ проти ■ не голосували ■ відсутні ■ вакантні місця

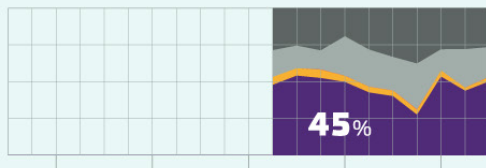
Довіра

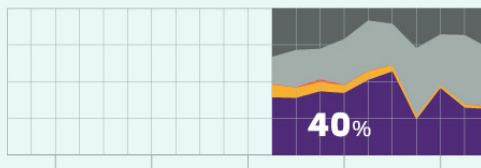
Слуга народу

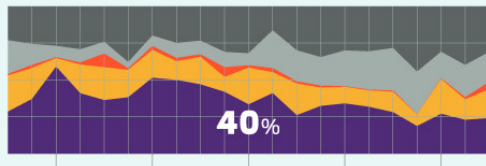
ВУ Відновлення України

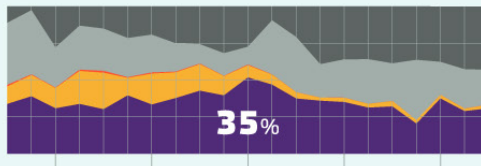
ПЗЖМ

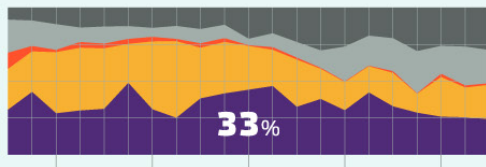
Батьківщина

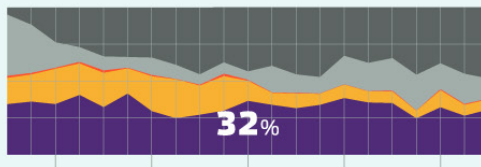
За майбутнє

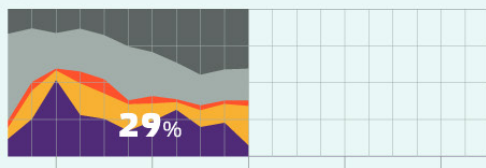
ЄС

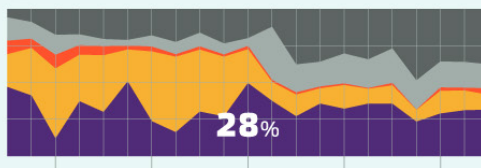
позафракційні

ОПЗЖ

Голос

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року.

Голосування за бюджет, як і кадрові питання, переважно підтримує владна фракція, натомість рівень підтримки серед опозиційних політсил значно менший.

На фінальному етапі ухвалення представники «Слуги народу» підтримували проекти бюджету на рівні 85–96% голосів «за» від складу фракції. Також за держбюджет переважно голосують групи «Довіра» та «За майбутнє».

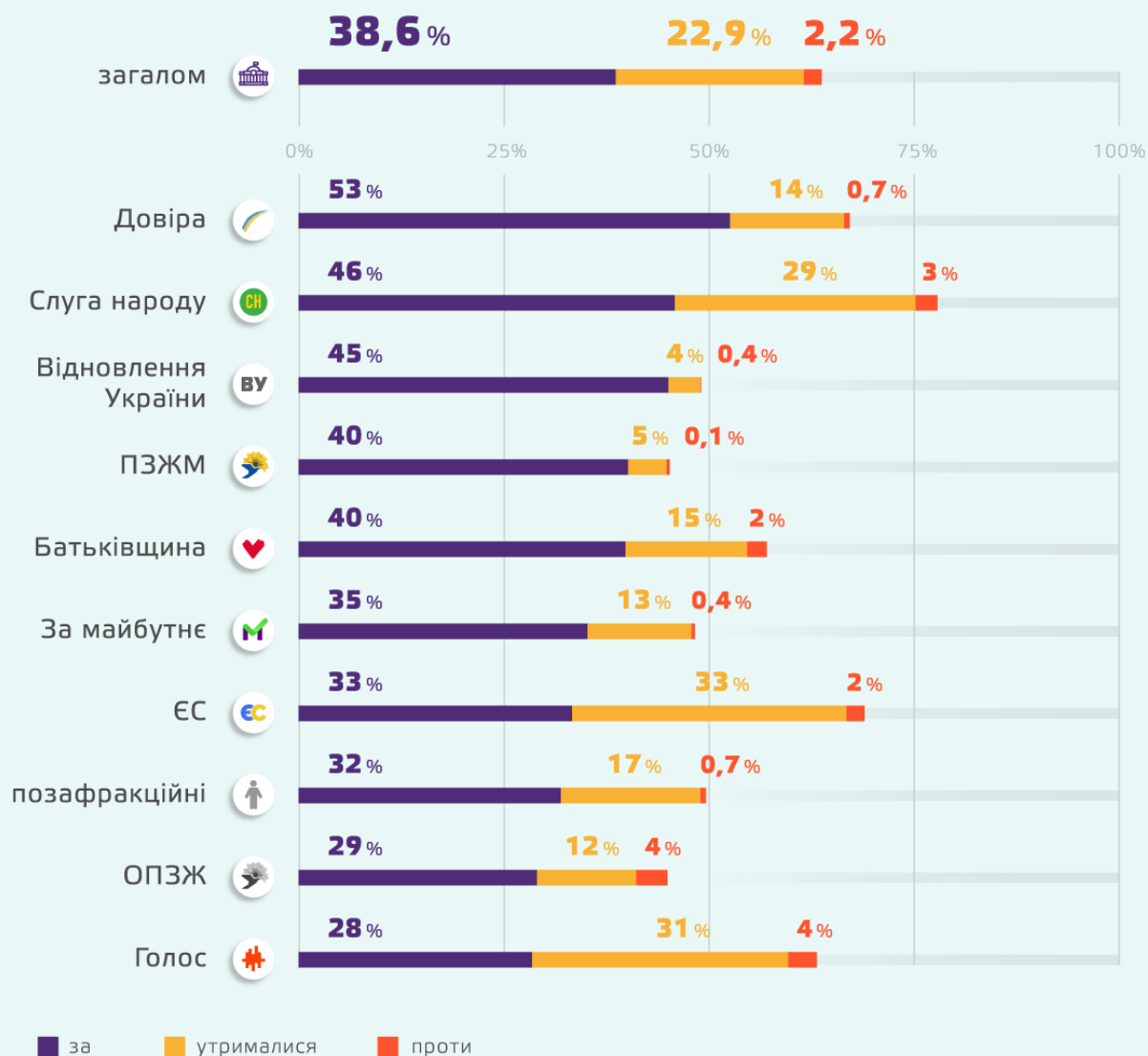
А от фракції «Європейської солідарності» та ОПЗЖ жодного разу не підтримали проект бюджету на рік. При

цьому утворені з уламків ОПЗЖ групи «Відновлення України» та ПЗЖМ продемонстрували підтримку на рівні 60–80%, голосуючи за держбюджет на 2023 та 2024 роки.

Фракція «Голосу» не давала голосів за держбюджет у 2019–2022 роках, але стала підтримувати його після початку повномасштабного вторгнення. Фракція «Батьківщини» голосувала лише за підтримку бюджету на 2020 рік.

5 РОКІВ

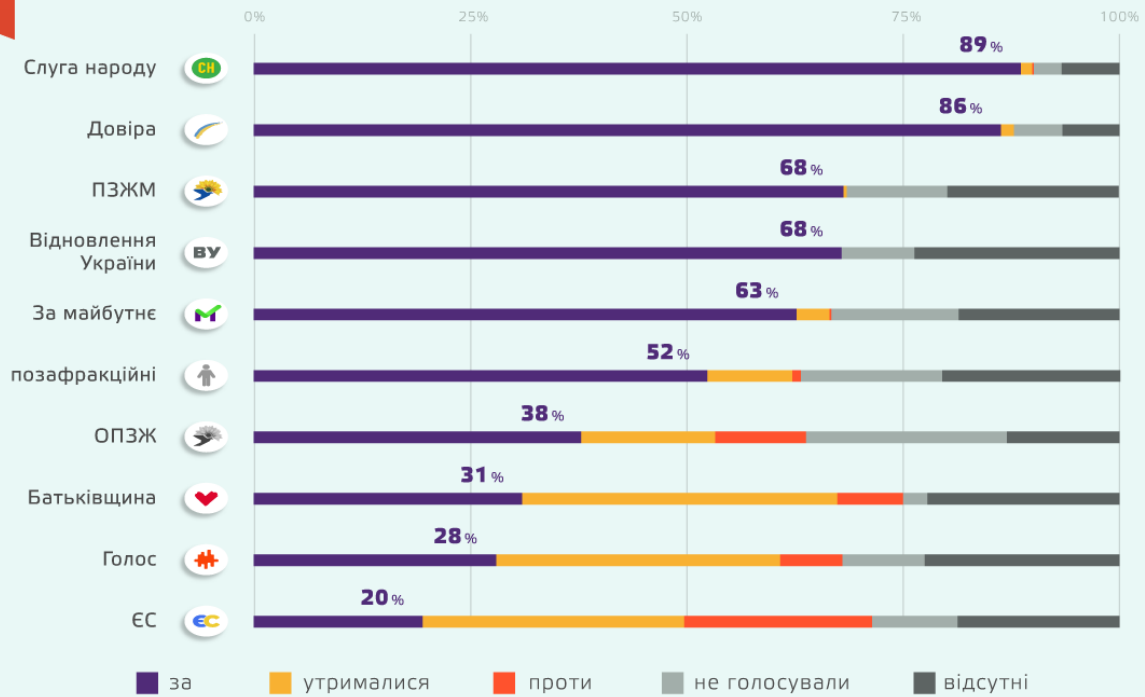
ЯК ГОЛОСУВАЛИ НАРДЕПИ ГОЛОСУВАННЯ ВРУ ІХ СКЛИКАННЯ

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року – серпень 2024 року.

КАДРОВІ ПРИЗНАЧЕННЯ

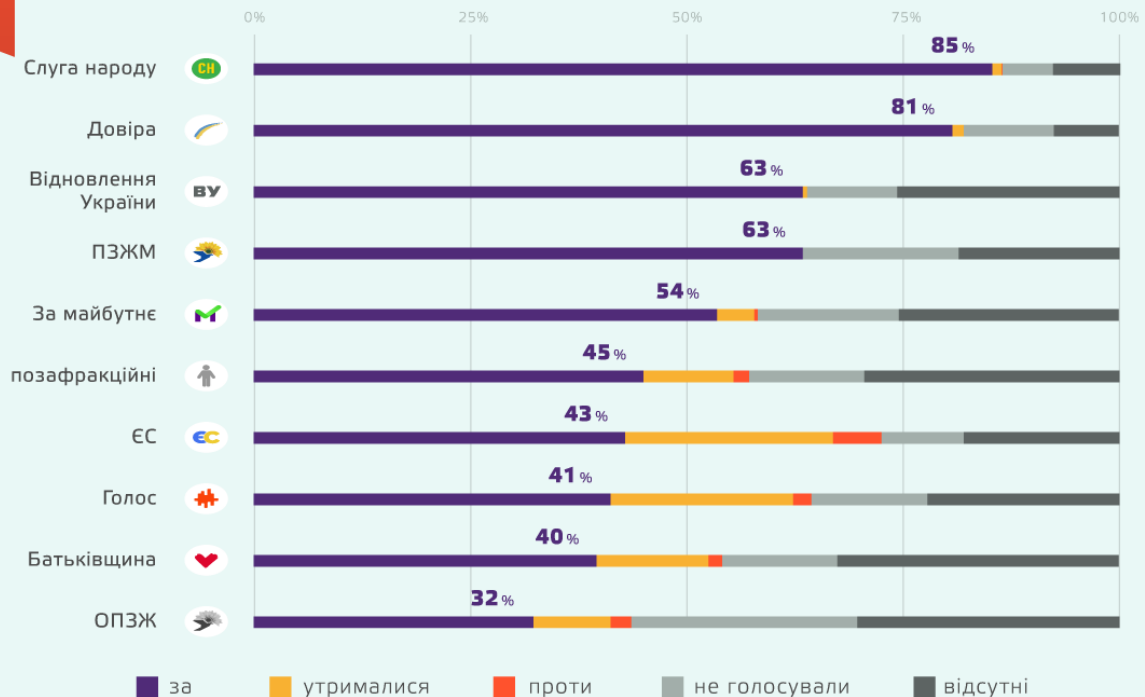
ГОЛОСУВАННЯ ВРУ ІХ СКЛИКАННЯ

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року.

ЗВІЛЬНЕННЯ ТА ВІДСТАВКИ

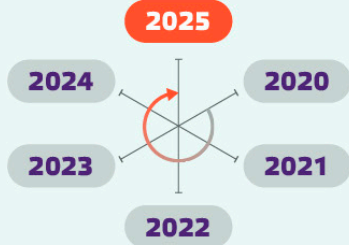
ГОЛОСУВАННЯ ВРУ ІХ СКЛИКАННЯ

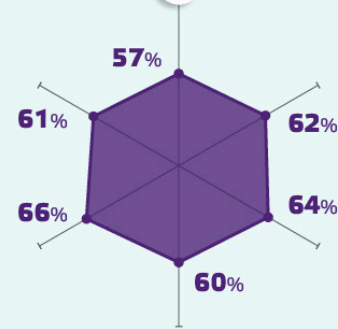
Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року.

ПІДТРИМКА ДЕРЖБЮДЖЕТІВ

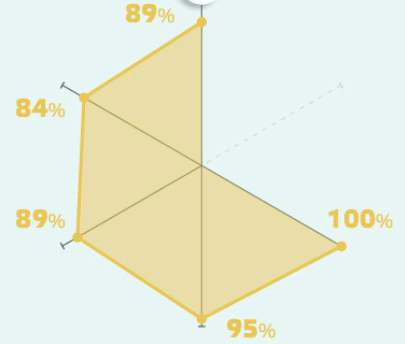
ГОЛОСУВАННЯ В ЦІЛОМУ. ВІДСОТОК ГОЛОСІВ «ЗА»

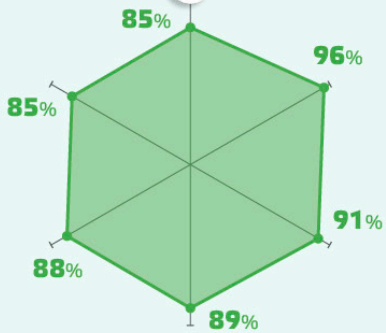
всі фракції

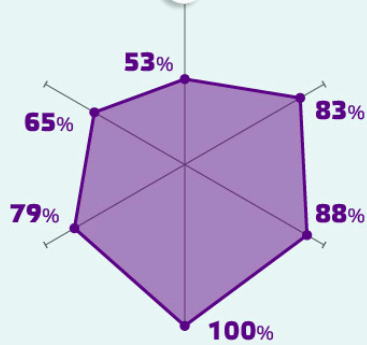
Довіра

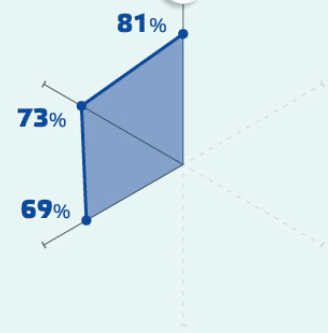
Слуга народу

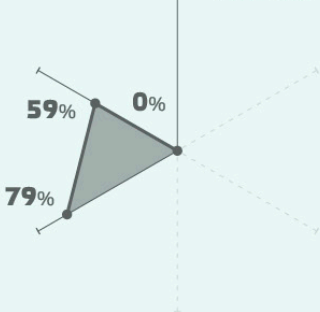
За майбутнє

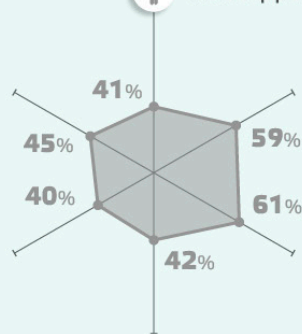
ПЗЖМ

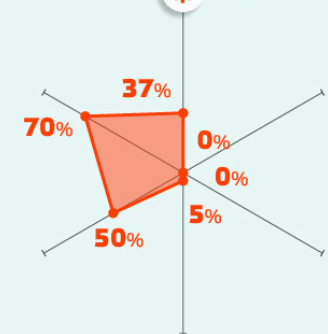
Відновлення України

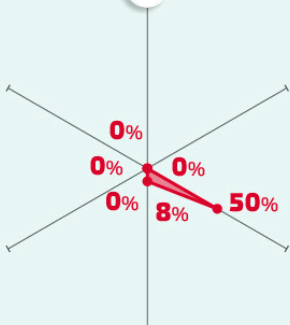
позафракційні

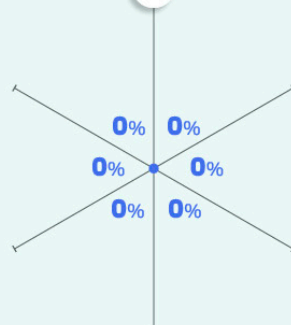
Голос

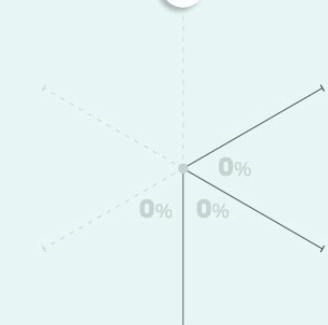
Батьківщина

ЄС

ОПЗЖ

Дані з сайту Верховної Ради України за 2019-2024 роки.

Єдність монокоаліції

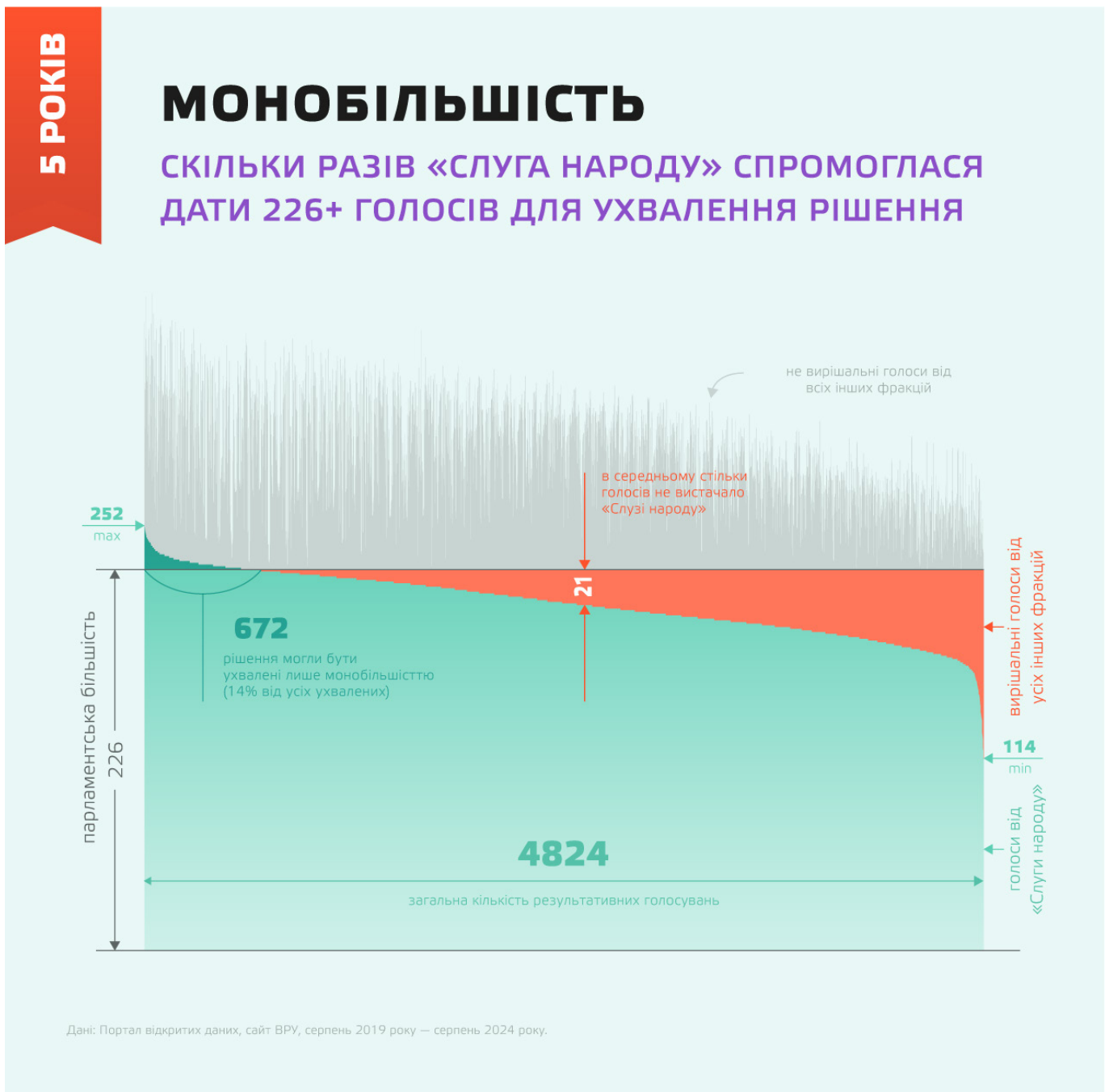
Аналіз голосувань демонструє, що «Слуга народу» не спромоглася зберегти єдність у голосуваннях протягом усіх п'яти років роботи Верховної Ради IX скликання. За всю каденцію представники фракції більшості віддали 226 і більше голосів за 1089 із майже 8000 ініціатив (враховуючи процедурні), тобто лише у 14% випадків їм вдалося самостійно забезпечити ухвалення рішень.

У решті випадків депутатам із монокоаліції знадобилася підтримка інших фракцій та груп. Зокрема, після початку повномасштабного вторгнення «Слугу народу» все частіше підтримували колишні члени ОПЗЖ, які стали набагато частіше

голосувати за. Всього було 861 голосування, де нардепи колишньої ОПЗЖ забезпечили критично важливі голоси для ухвалення рішень.

На графіку можна побачити, як часто «Слузі народу» були потрібні голоси інших фракцій та груп для успішного голосування (процедурні голосування сюди не включені).

Очікувано, єдність «Слуги народу» була на піку на початку каденції Ради-9, у період так званого турборежиму. Та після березня 2020 року єдність фракції більшості у голосуваннях почала стрімко падати.

За два з половиною роки від початку повномасштабного вторгнення монобільшість спромоглася самостійно дати мінімальні 226 і більше голосів «за» лише під час 16 голосувань.

Востаннє на момент дослідження «слуги» самостійно забезпечили 226+ голосів у лютому 2023 року — під час голосування за призначення Василя Малюка головою СБУ.

Втрачені голоси

Загалом за п'ять років роботи IX скликання Верховної Ради народні депутати не брали участі у голосуваннях у 31,5% випадків.

У 13,6% випадків народні депутати не натискали

жодну із кнопок, хоча були присутні у залі — тобто просто не виконували свої обов'язки. На табло такий результат висвічується як «не голосував». Важливо зазначити, що в обов'язки депутата входить голосувати «за», «проти» або «утримався», а такої

форми участі у голосуванні, як «не голосував», не передбачено регламентом ВРУ. Крім того, у 15,7% випадків нардепи з різних причин були відсутні під час голосувань.

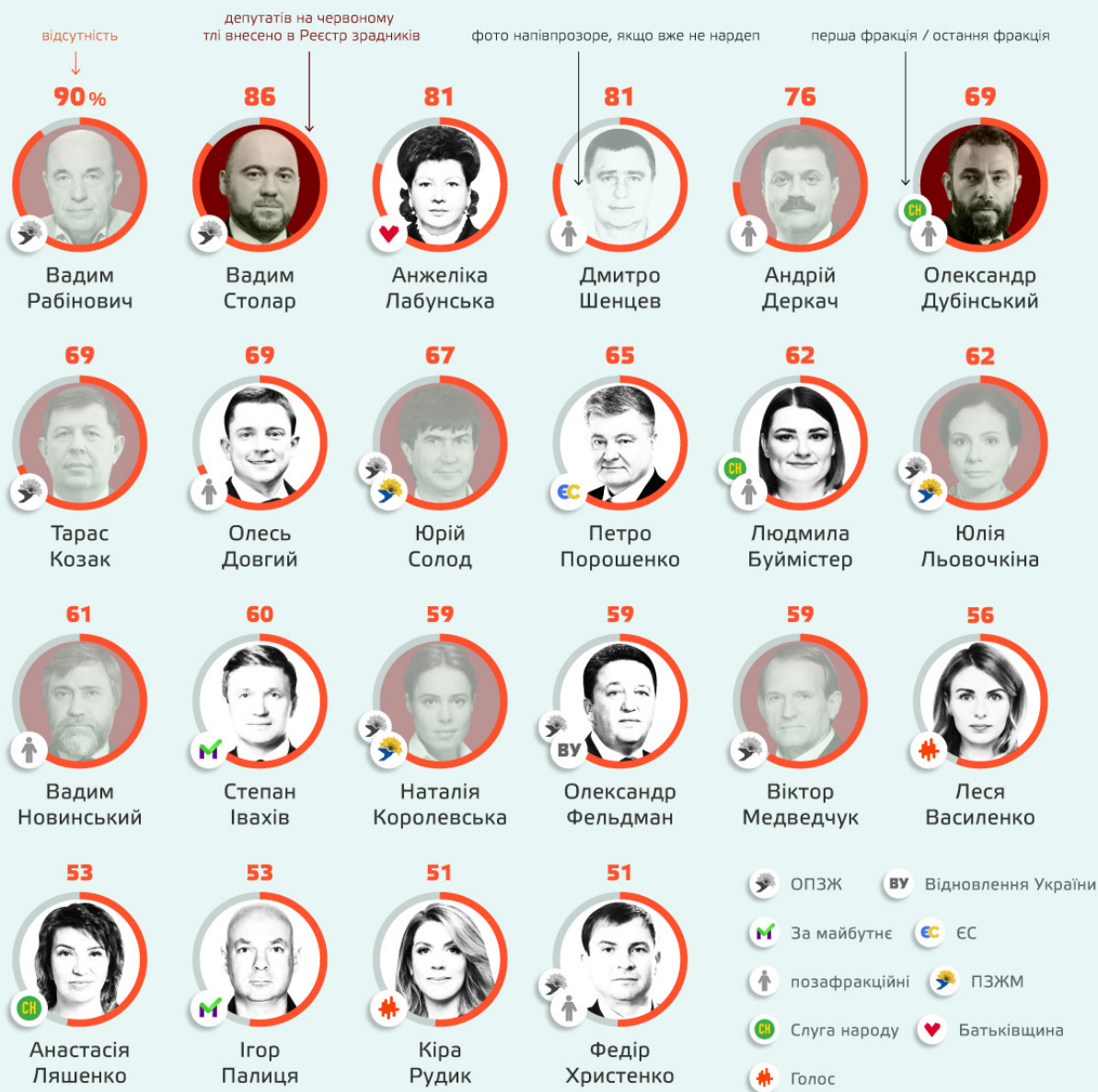
Як показує аналіз голосувань, 22 народні депутати ІХ скликання пропустили понад 50% голосувань (йдеться про відсутність із різних причин). 11 із них наразі вже втратили мандати.

Очолує рейтинг прогульників за п'ять років роботи Ради-9 обранець від проросійської забороненої ОПЗЖ Вадим Рабінович, який до втрати мандата пропустив 90% голосувань. У першій десятці прогульників також лідери кількох політсил. Загалом прогульники є в усіх фракціях і депутатських групах, а також серед позафракційних, та найбільший відсоток прогульників серед представників забороненої ОПЗЖ.

5 РОКІВ

НАРДЕПИ-ПРОГУЛЬНИКИ

ВІДСУТНІ ПІД ЧАС >50% ГОЛОСУВАНЬ ЗА ВЕСЬ ПЕРІОД. ВРУ ІХ СКЛИКАННЯ

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року.
 Реєстр зрадників: <https://www.chesno.org/traitors>

Примітно, що кількість тих, хто не голосував, та відсутніх зросла після 24 лютого 2022 року у порівнянні з періодом до повномасштабного вторгнення. Причина може полягати у переході Ради до роботи в режимі одного пленарного засідання, а також у тому, що парламент наразі закритий для журналістів.

В антилідерах із прогулів ті проросійські нардепи, хто втік з України у перші місяці повномасштабного вторгнення. Але є четверо нардепів, у яких відсоток відсутності зріс через долучення до військової служби.

Неучасть депутата у роботі парламенту без поважних причин свідчить про невиконання ним своїх обов'язків. Утім, позбавити депутата мандата за прогули згідно із чинною Конституцією неможливо. Для боротьби із прогульництвом у 2019 році була запроваджена система «штрафування»: прогульника можуть позбавити депутатських виплат, якщо він протягом місяця без поважних причин не брав участі у понад 30% голосувань на пленарних засіданнях або більш як у 50% засідань свого комітету. Утім,

у травні 2022 року нардепи призупинили дію цієї норми на час воєнного стану.

Із позитивного варто відзначити, що із запровадженням сенсорної кнопки у парламенті у 2020 році цьому скликанню вдалося викоринити таке явище, як неперсональне голосування, широко відоме як кнопкодавство. Утім, лишається інша «шпарина» для маніпуляцій — імітація присутності у Раді, коли розставляються персональні картки відсутніх нардепів.

Також лишаються випадки, коли присутні депутати свідомо виймають свої картки зі слотів у момент голосування, хоча брали участь у попередніх голосуваннях у той же день. Після таких дій нардеп відображається в системі як «відсутній». Таким чином деякі політики ухиляються від відповідальності за ухвалення конкретних рішень. Для фіксації таких випадків необхідний доступ журналістів та громадських спостерігачів на балкони преси у Верховній Раді.

РАДА-9: ЗАКОНОДАВЧА РОБОТА

Ключові спостереження:

- за п'ять років Верховна Рада IX скликання ухвалила понад 1400 законів;
- лише 20% поданих законопроектів доходять до голосування в парламенті;
- в середньому на процес від реєстрації до підписання закону парламент і президент витрачають 191 день;
- найбільша кількість законів була ухвалена на початку повномасштабного вторгнення;
- за п'ять років президент 46 разів накладав вето на ухвалені Верховною Радою закони;
- найвищий показник прохідності мають ініціативи президента, водночас більшість змін у законодавстві припадає на депутатські законопроекти;
- серед нардепів найкращі показники прохідності у представників керівництва комітетів та керівництва Верховної Ради;
- за п'ять років нардепи подали 50 тис. поправок до законопроектів, з яких лише 9 тис. дійшли до голосування і лише 1253 були прийняті, набравши необхідні 226+ голосів.

Ініціативи Ради-9

За п'ять років роботи Верховної Ради IX скликання було зареєстровано понад 12 тис. ініціатив, серед яких 7383 законопроекти. З них 1412, отримавши достатньо голосів і підпис президента, стали законами. Решту зняли із розгляду, повернули на доопрацювання або ж вони досі опрацьовуються в комітетах і ще тільки чекають на розгляд. В середньому лише 20% зареєстрованих ініціатив доходять до голосування в парламенті.

Найбільше законопроектів подали у 2020 році (25% від загальної кількості) та у 2021 році (21%). Більшість цих ініціатив пропонували внесення змін до економічної та правової політики країни.

А от найбільше законів ухвалили на початку повномасштабного вторгнення, у 2022 році. Тоді Рада, можна сказати, увімкнула другий «турборежим»: загалом за рік було ухвалено 400 законів. У цей період, зокрема, зросла кількість законопроектів у сфері безпеки та оборони.

Загалом у IX скликанні Ради найбільше ініціатив стосувались економічної та правової політики, а також галузевого розвитку.

За українською Конституцією, право законодавчої ініціативи мають президент, народні депутати та Кабмін. У кількісному вимірі найбільше законопроектів за п'ять років подавали саме

нардепи — 6088 (82% від усіх поданих ініціатив). І хоча прохідність депутатських ініціатив є низькою (14%), все ж саме на депутатські законопроекти припадає більшість змін у законодавстві. Так, 61% усіх ухвалених законів були подані саме нардепами.

Водночас найвищий відсоток підтримки мають ініціативи президента — 76%, а ініціативи Кабміну стають законами у 32% випадків.

Народні депутати можуть подавати законопроекти окремо чи у співавторстві, за участю лише своїх однопартійців чи разом із колегами з інших фракцій та груп.

Найбільше ініціатив за п'ять років подали представники фракції більшості — «Слуги народу». Загалом «слуги» були авторами чи співавторами 4046 законопроектів (в тому числі разом із представниками інших фракцій та груп). Серед ініційованих виключно «слугами» законопроектів лише 18% зрештою стали чинними актами.

Дещо вищий відсоток прохідності, ніж у «слуг», мають ініціативи «Європейської солідарності» (23%), а також позафракційних нардепів (25%). У випадку з останніми це можна пояснити тим, що до позафракційних належить і керівництво парламенту, чий ініціативи переважно підтримують у сесійній залі.

А от найнижчу прохідність мають ініціативи авторства проросійських нардепів із груп «Платформа за життя та мир» та «Відновлення України» — менш як 1%. Хоча й до розпаду ОПЗЖ ініціативи цих нардепів не мали широкої підтримки в Раді й були успішними лише у 8% випадків.

Низький показник прохідності також у «Голосу» — лише 5% поданих нардепами цієї фракції законопроектів були підтримані Радою. Хоча, якщо зважати на ініціативи, подані представниками «Голосу» у співавторстві з іншими фракціями чи

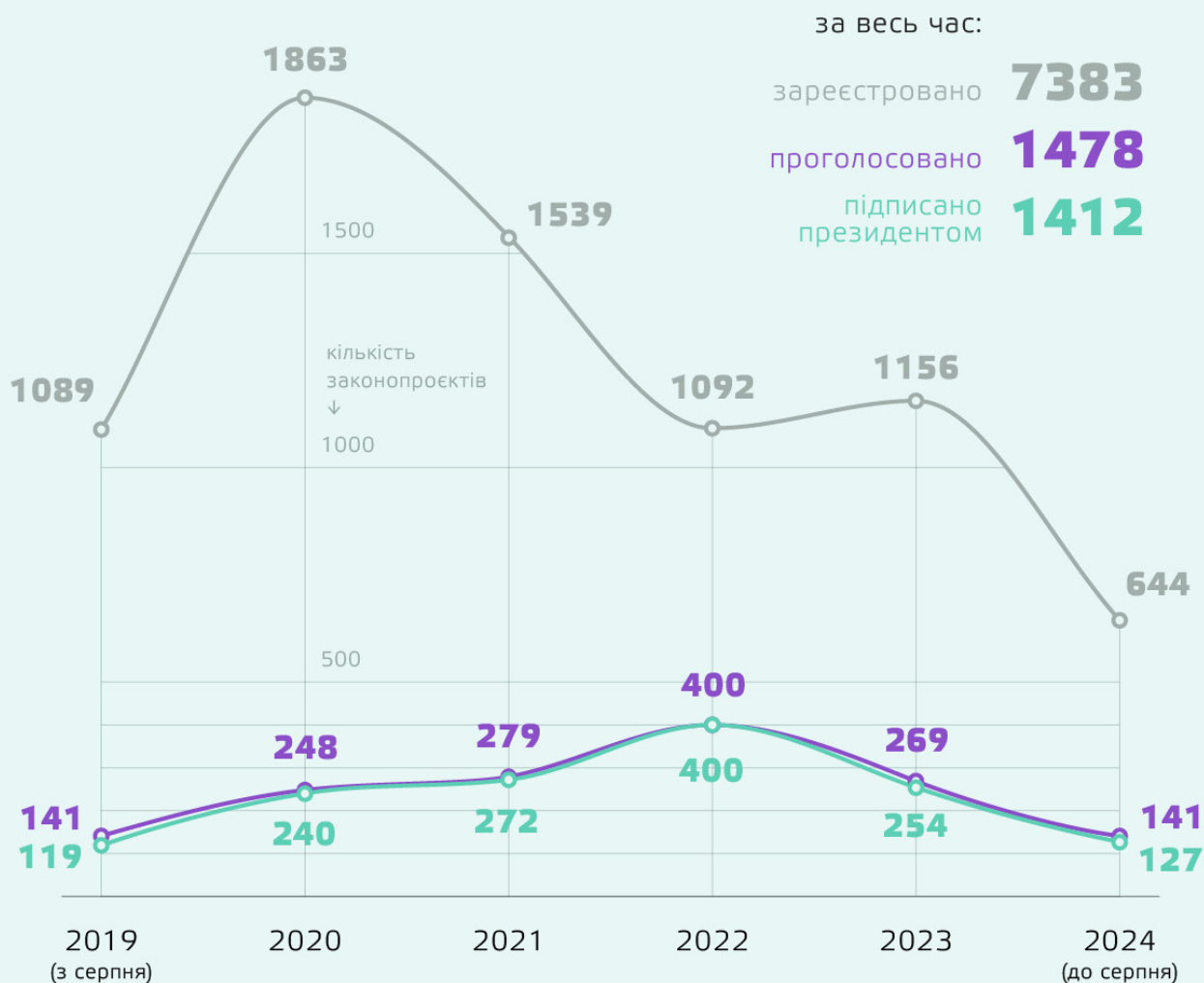
групами, показник успішності буде дещо вищим.

Представники «Слуги народу» також очолюють десятку лідерів за кількістю поданих законів (окремо чи у співавторстві).

Передбачувано серед провідних ініціаторів значаться голови парламентських комітетів. Адже, як правило, саме вони є першими у колективі співавторів законопроектів та реєструють їх. Зауважимо, що у таких випадках йдеться переважно про напрацювання всього комітету, а не лише його

5 РОКІВ

КІЛЬКІСТЬ ЗАКОНОПРОЄКТІВ ЗАРЕЄСТРОВАНО, ПРОГОЛОСОВАНО ТА УХВАЛЕНО ВЕРХОВНА РАДА ІХ СКЛИКАННЯ

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року.

голови, заступника чи окремого нардепа. Крім того, важливим фактором для потенційного ухвалення законопроекту чи постанови є наявність керівної посади на рівні фракції або партії в автора ініціативи.

Представники інших фракцій та груп у рейтингу найактивніших переважно мають нижчий відсоток прохідності законопроектів, ніж представники монобільшості.

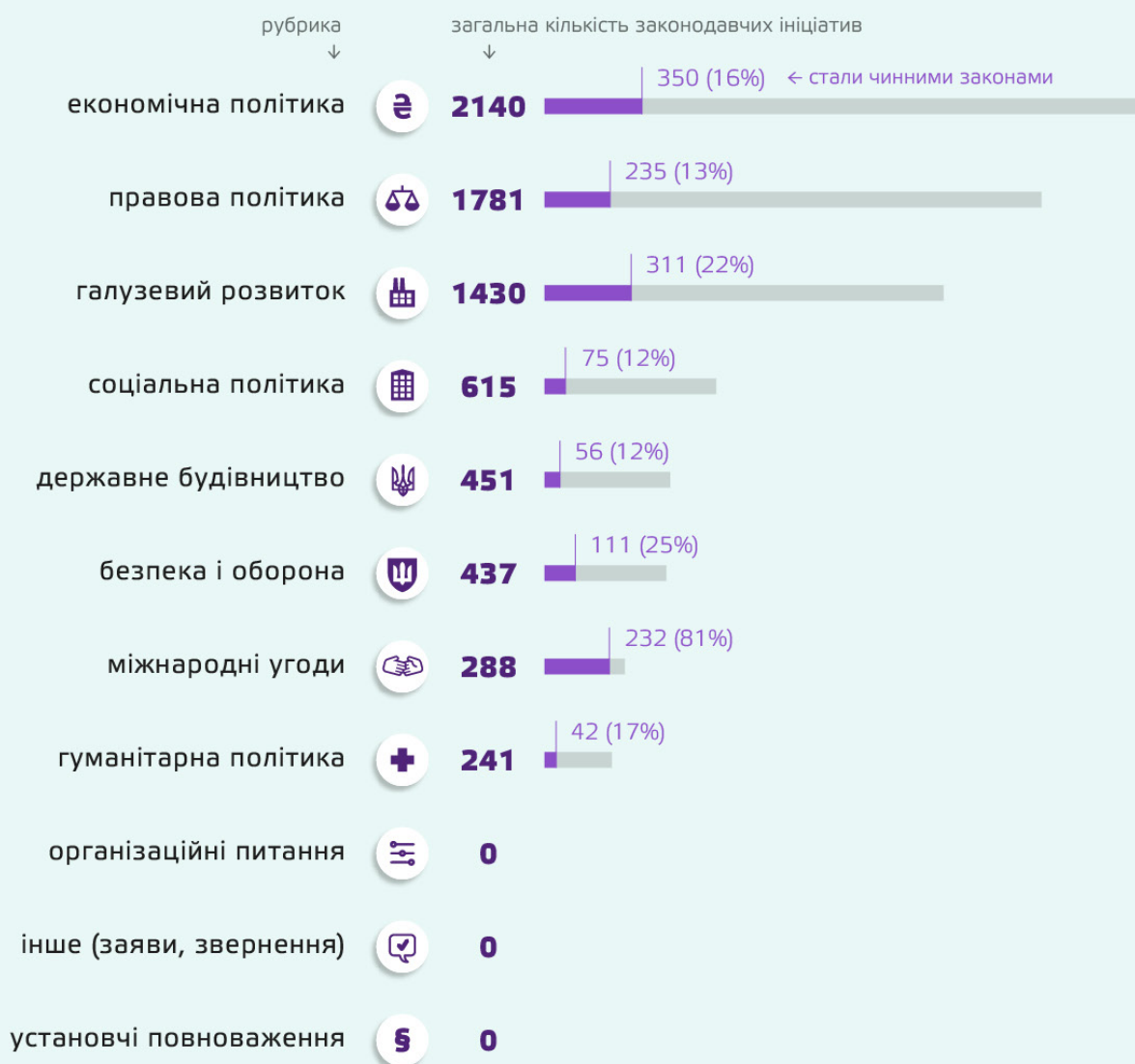
Лідерами за кількістю ухвалених законопроектів

також є керівництво парламентських комітетів і Ради. Чинний голова Верховної Ради Руслан Стефанчук до того ж демонструє один із найвищих показників прохідності: 81% поданих ним проектів набрали необхідні голоси. Високий коефіцієнт прохідності ініціатив мав і його попередник на посаді Дмитро Разумков (52%). Це можна пояснити тим, що нардепи переважно підтримують ініціативи, висунуті керівництвом парламенту.

Втім, є й такі народні депутати, які за п'ять років так

5 РОКІВ

РУБРИКИ ЗАКОНОПРОЄКТІВ ВЕРХОВНА РАДА ІХ СКЛИКАННЯ

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року.

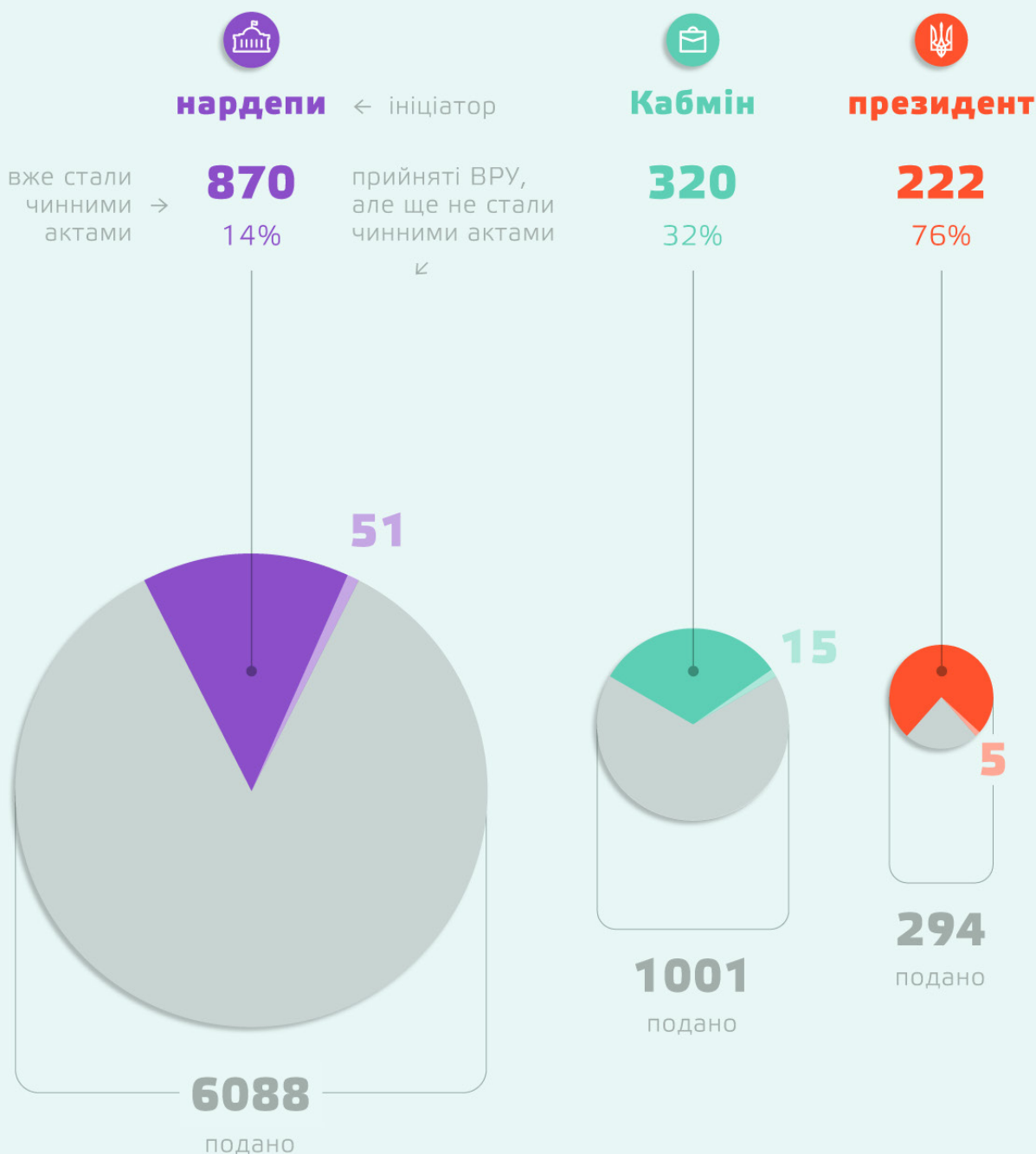
і не скористалися правом законодавчої ініціативи. Серед найменш продуктивних законодавців чимало проросійських нардепів. Так, авторами менше ніж 20 законопроектів за весь час роботи стали обранці

від ОПЗЖ — Юлія Львовичкіна, Тарас Козак, Ренат Кузьмін, Віктор Медведчук, Вадим Столар, Ілля Кива та проросійський мажоритарник Андрій Деркач.

5 РОКІВ

ВСІ ЗАКОНОДАВЧІ ІНІЦІАТИВИ

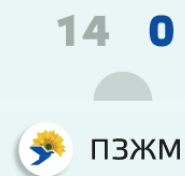
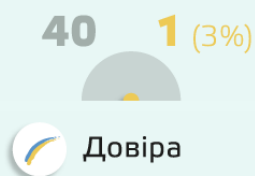
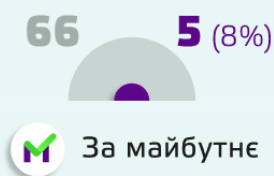
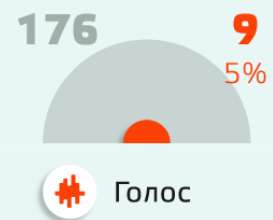
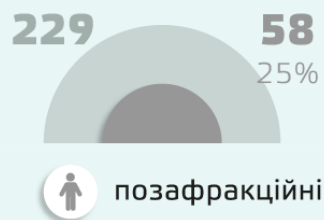
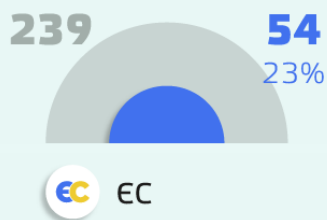
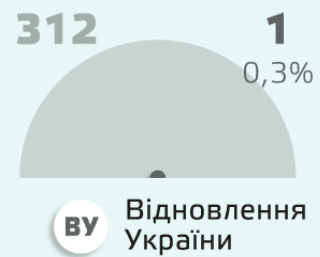
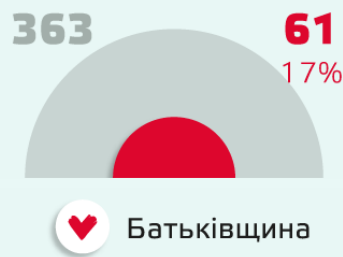
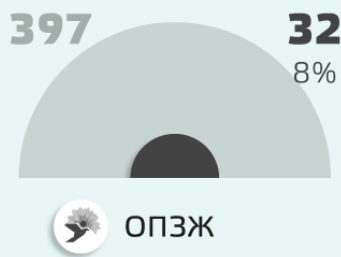
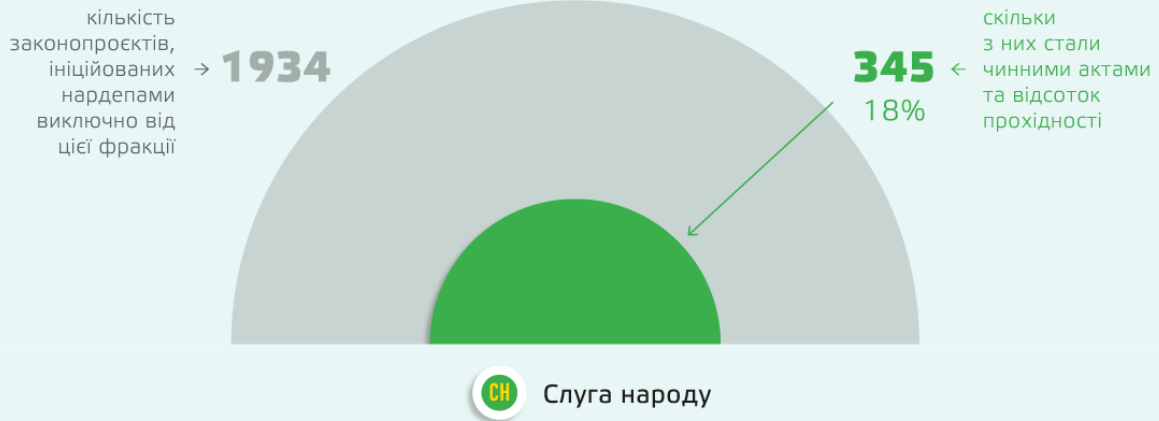
ВЕРХОВНА РАДА ІХ СКЛИКАННЯ

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року.

ЗАКОНОДАВЧІ ІНІЦІАТИВИ

КІЛЬКІСТЬ ІНІЦІЙОВАНИХ ПОФРАКЦІЙНО
ВЕРХОВНА РАДА ІХ СКЛИКАННЯ

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року.

ТОП-20 ІНІЦІАТОРІВ

ЛІДЕРИ ЗА КІЛЬКІСТЮ ЗАКОНОДАВЧИХ ІНІЦІАТИВ (В ТОМУ ЧИСЛІ У СПІВАВТОРСТВІ)

кількість законодавчих ініціатив, поданих нардепом скільки відсотків із них ухвалено

ТОП-20 НАРДЕПІВ, ЧИЇ ІНІЦІАТИВИ СТАЮТЬ ЗАКОНАМИ ЧАСТІШЕ

ЛІДЕРИ ЗА КІЛЬКІСТЮ ЗАКОНОДАВЧИХ ІНІЦІАТИВ, ЯКІ БУЛИ УХВАЛЕНІ (В ТОМУ ЧИСЛІ У СПІВАВТОРСТВІ)

скільки законодавчих ініціатив автора було ухвалено який це відсоток від усіх поданих ним ініціатив

СН Слуга народу позафракційні ЕС ЕС

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року.

Голосування за законопроєкти

Щоб краще зрозуміти, як нардепи різних фракцій та груп підтримували законотворчу діяльність, ми проаналізували вибірку голосувань за законопроєкти у другому читанні та в цілому або ж за основу та в цілому. Така вибірка загалом відповідає кількості ухвалених законів.

За п'ять років роботи Ради-9 відбулося 1479 голосувань за закони «в цілому». З них 96% набрали необхідні для ухвалення 226+ голосів. Тобто більшість законопроєктів, які доходять до розгляду «в цілому», отримують схвалення Ради.

Загальне співвідношення голосів «за», «проти» та «утримався» за законопроєкти було приблизно однаковим протягом усього скликання. З початком

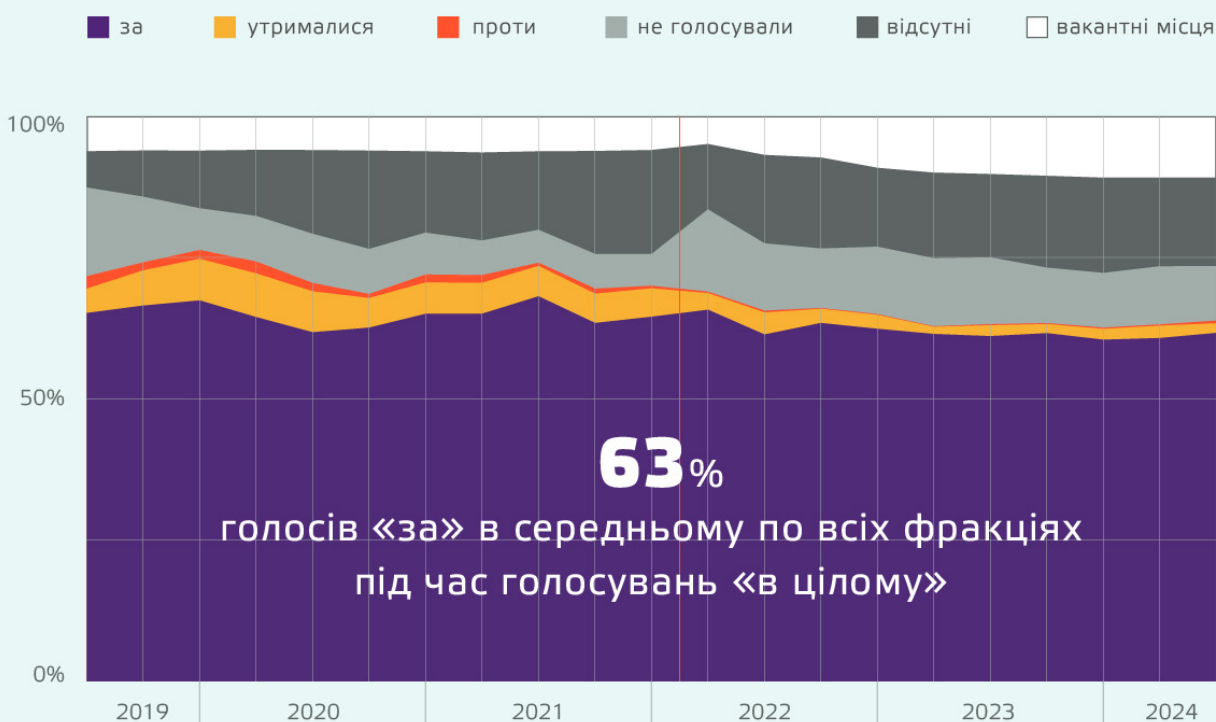
повномасштабного вторгнення у 2022 році дещо зросла кількість нардепів, які «не голосують», і дещо спала кількість голосів проти.

Лідером у підтримці законопроєктів «в цілому» очікувано є «Слуга народу» — фракція голосує за у 84% випадків. На другому місці за рівнем підтримки група «Довіра», яка в середньому віддає 72% голосів за проєкти законів.

Найменше за законопроєкти «в цілому» голосувала фракція ОПЗЖ — лише у 19% випадків. Примітно, що групи ПЗЖМ та «Відновлення України», створені колишніми членами ОПЗЖ, демонструють значно більшу підтримку законопроєктів у Раді — на рівні 56–59%.

5 РОКІВ

ГОЛОСУВАННЯ «В ЦІЛОМУ» ВЕРХОВНА РАДА ІХ СКЛИКАННЯ

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року.

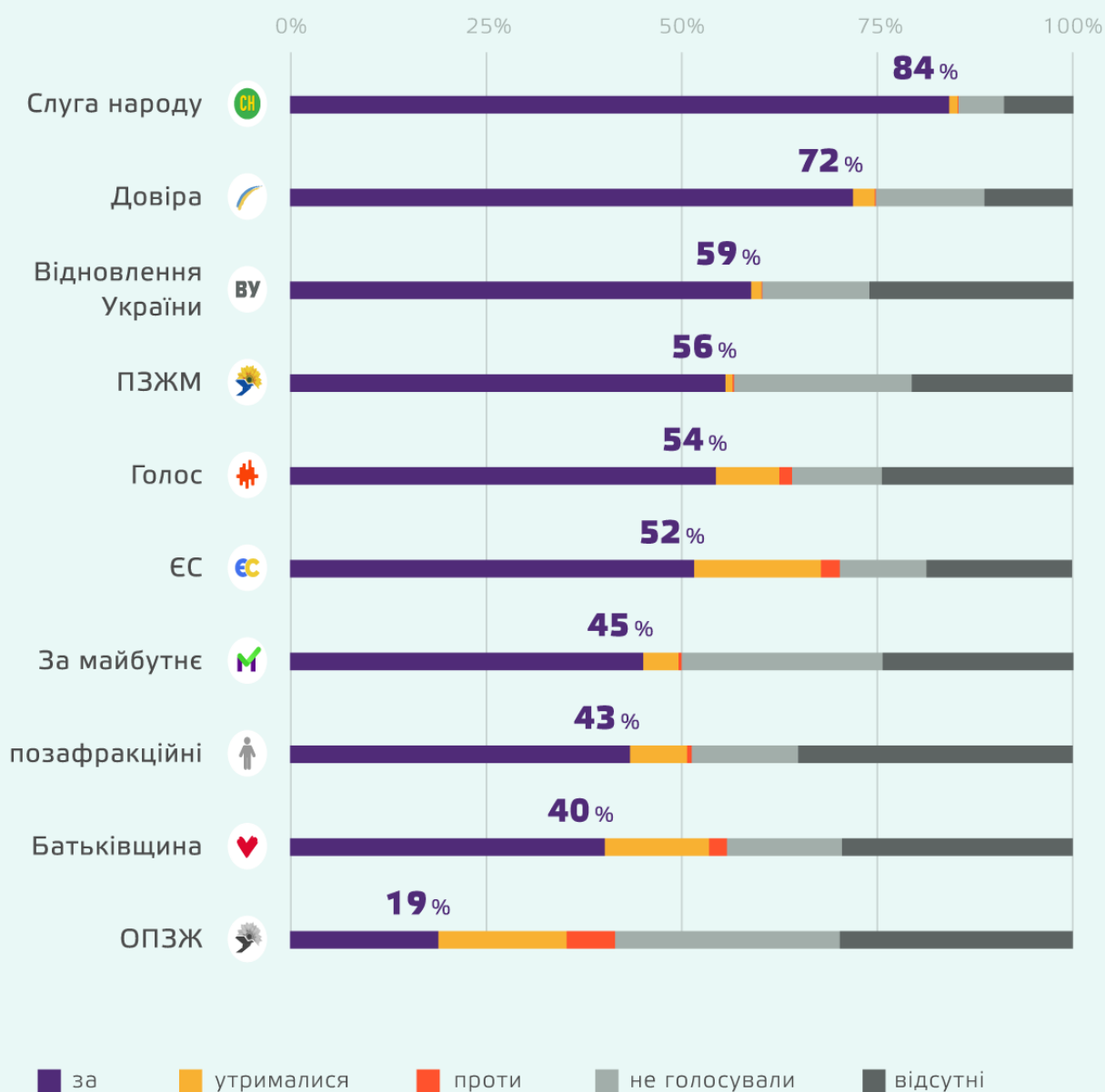
Досить часто під час розгляду законопроектів «в цілому» утримувались нардепи із фракцій «Європейської солідарності» (16%) та «Батьківщини» (13%).

Також за п'ять років відбулося 218 голосувань за постанови про скасування рішень. Доки

таку постанову не розглянуть, закон не йде на підпис. Найбільше таких постанов подали до «антиахметівського» законопроекту, який збільшує податки, зокрема на рудний бізнес. Подібна ситуація була і з законопроектом про ринок землі. За п'ять років лише три такі постанови змогли набрати 226+ голосів.

5 РОКІВ

ГОЛОСУВАННЯ «В ЦІЛОМУ» ВЕРХОВНА РАДА ІХ СКЛИКАННЯ

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року.

Поправковий вал

Окрім самих законопроектів, народні депутати можуть подавати поправки до них, пропонуючи зміни у текст майбутнього закону.

За п'ять років роботи Верховної Ради IX скликання нардепи подали майже 50 тисяч поправок до загалом 960 законопроектів. 63% з них були відхилені ще під час розгляду в комітетах. Лише

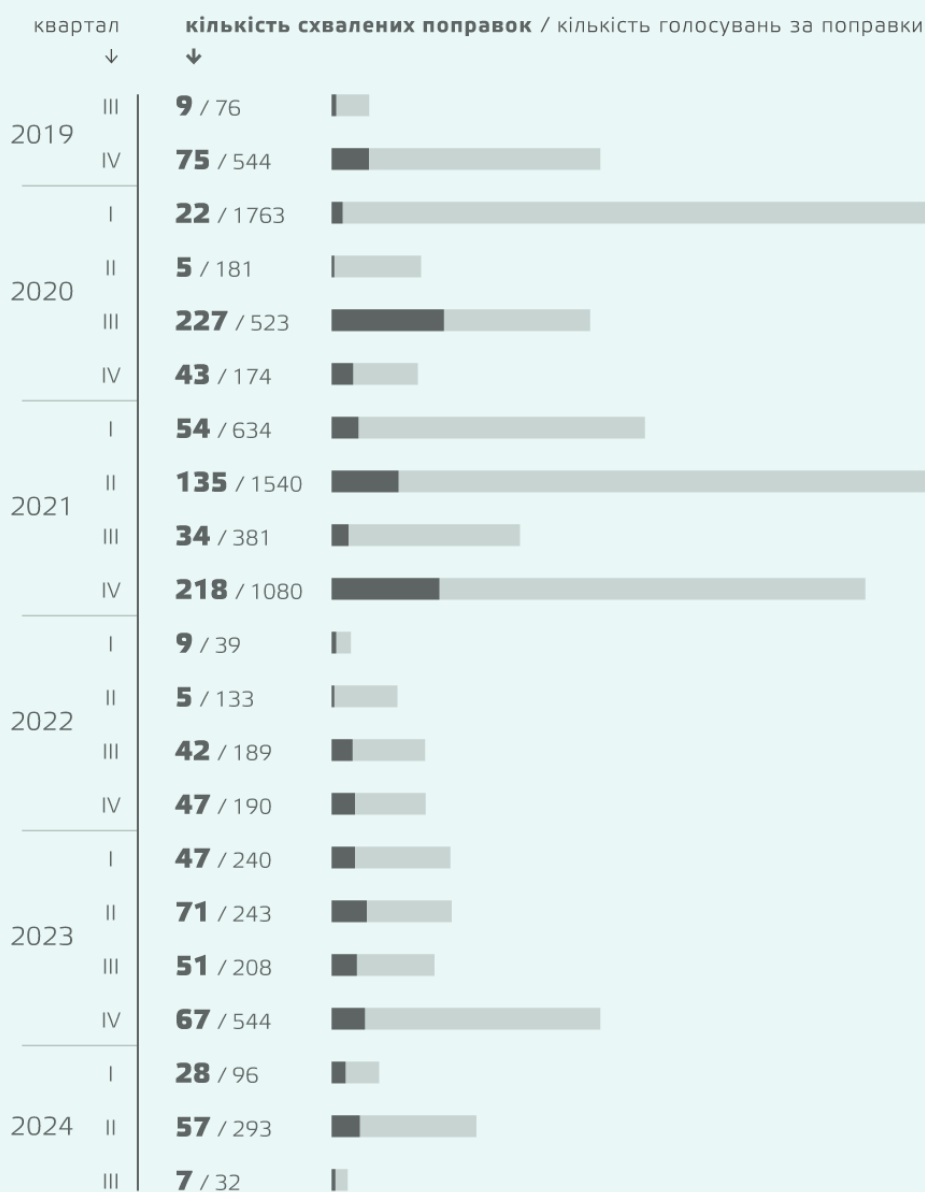
9000 поправок дійшли до голосування в сесійній залі й лише 1253 з них (14%) були прийняті, набравши необхідні 226+ голосів.

37% від усіх поправок подала фракція «Слуги народу», 16,5% — парламентарі від «Батьківщини», 12% — «Європейська солідарність», по 8% — «Голос» та «Довіра». Найменше поправок подавали нардепи від

5 РОКІВ

ГОЛОСУВАННЯ ЗА ПОПРАВКИ

ВЕРХОВНА РАДА ІХ СКЛИКАННЯ

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року.

групи «За майбутнє» та позафракційні.

Поправки, що дійшли до голосування, нардепи все одно переважно не підтримують у сесійній залі — вони утримуються або взагалі не беруть участі у голосуванні. Так, загалом 35% нардепів відсутні під час голосувань за поправки або не голосують (картка у слоті, але жодних дій не відбувається).

Найчастіше голосують за поправки депутати від «Батьківщини». Утім, поправки, що набрали 226+ голосів, мали найбільше підтримки від представників «Слуги народу».

Великий відсоток неврахованих поправок можна пояснити тим, що за п'ять років роботи народні депутати часто використовували «поправковий спам» — коли нардеп подає сотні або навіть тисячі поправок не для удосконалення законопроекту, а щоб вплинути на процес ухвалення. Хтось таким чином намагався його ускладнити й затягнути, хтось прагнув завадити ухваленню скандальної ініціативи, а хтось — просто заробити політичні бали. Загалом не існує обмежень щодо кількості чи змісту поправок, тож формально такі дії не є порушенням.

5 РОКІВ

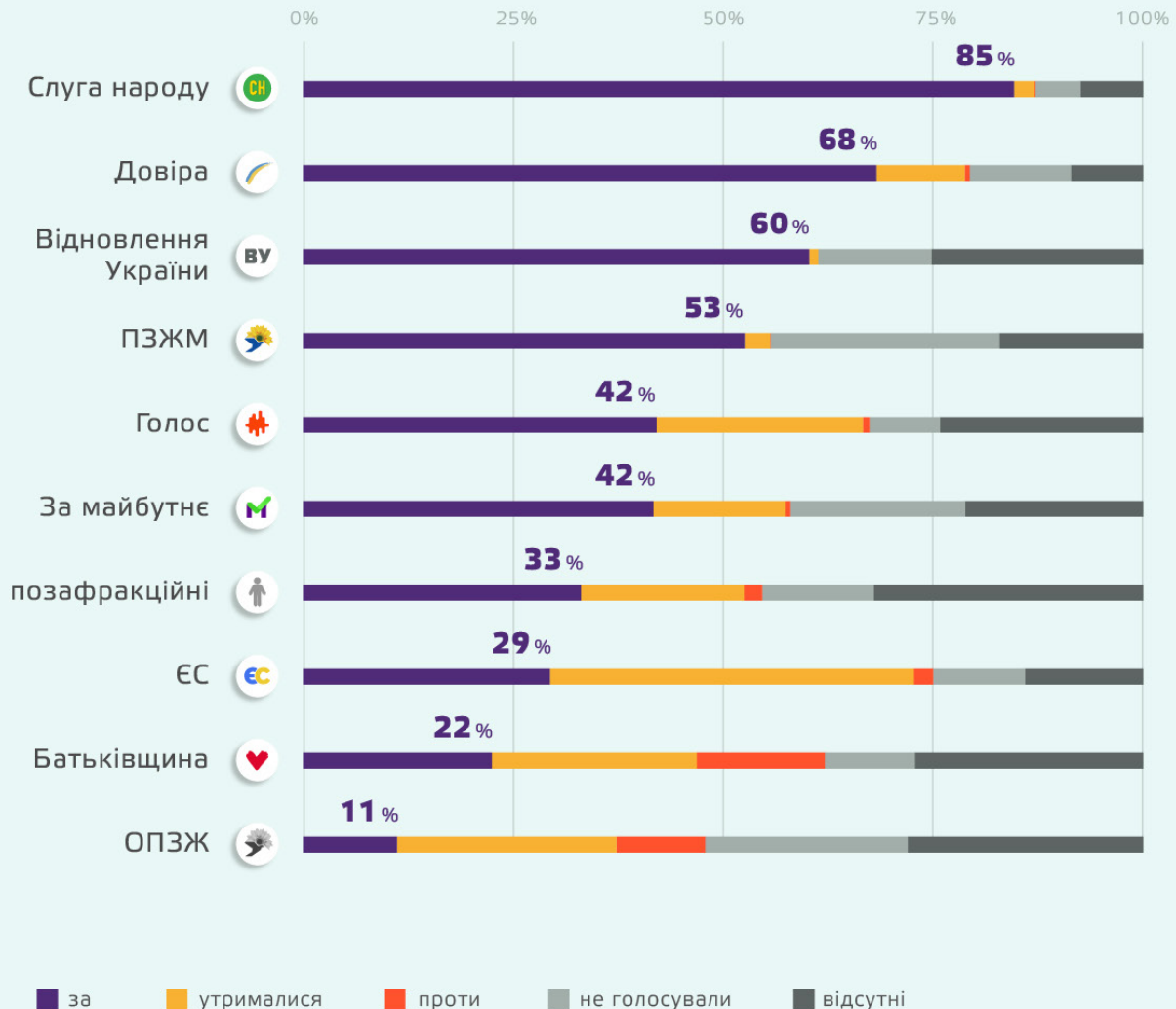
ВСІ ПОПРАВКИ ГОЛОСУВАННЯ ВРУ ІХ СКЛИКАННЯ

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року.

ПРИЙНЯТІ ПОПРАВКИ

ГОЛОСУВАННЯ ВРУ ІХ СКЛИКАННЯ

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року.

Як швидко законопроекти стають законами

Після проходження всіх етапів розгляду і голосування в цілому законопроект направляється на підпис до президента, адже для того, щоб закон набув чинності, рішення Верховної Ради недостатньо. В середньому на процес від реєстрації до підписання закону парламент і президент витрачають 191 день.

Водночас протягом п'яти років роботи Верховної Ради ІХ скликання були законопроекти, які проходили всі етапи розгляду та отримували підпис президента

не за тижні чи місяці, а за лічені години, як-от закон про введення воєнного стану 24 лютого 2022 року. Тоді як для інших проектів цей шлях міг бути значно довшим — так, євроінтеграційний законопроект, який вносить зміни у правила використання рідкого біопалива, було прийнято через три з половиною роки.

Найшвидше закони ухвалювали у 2019 році, коли новообране ІХ скликання Ради тільки розпочало

ШВИДКІСТЬ УХВАЛЕННЯ

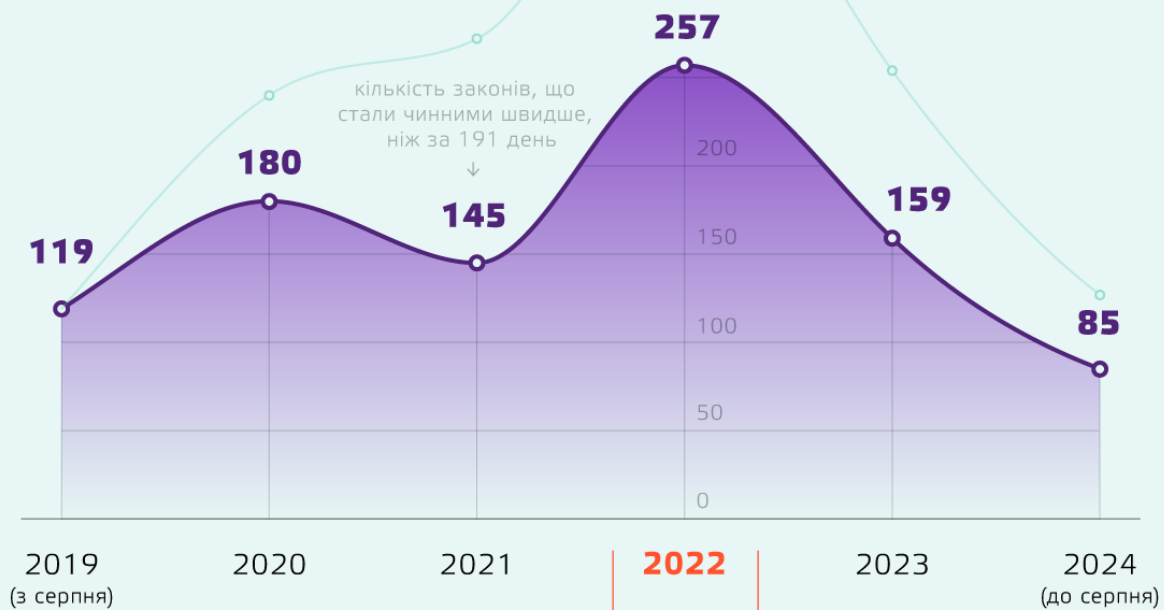
ЧАС МІЖ РЕЄСТРАЦІЄЮ ЗАКОНОПРОЄКТІВ ТА ПІДПИСАННЯМ ЗАКОНІВ. ВРУ ІХ СКЛИКАННЯ

191 день

середній час між реєстрацією та підписанням

945 законів стали чинними швидше ніж за 191 день

67%

розподіл кількості підписаних у 2022 законів за часом їх підписання

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року – серпень 2024 року.

роботу. У той рік на ухвалення закону в середньому витрачали лише 57 днів. А в період так званого турборежиму у серпні — вересні 2019 року ухвалили 21 законопроект. В середньому між реєстрацією та підписанням цих законів проходило 23 дні.

Найбільше ініціатив, які стали законами менш ніж за

191 день, припадає на 2022 рік. Тоді нардепи швидко голосували, зокрема за зміни, що підлаштовували законодавство України до відбиття російської агресії. 61% усіх ухвалених тоді законів були зареєстровані та підписані у 2022 році.

«Підвішені» та ветовані закони

Із 1478 ініціатив, які ухвалив парламент, 1412 (95%) законопроектів отримали підпис глави держави.

Якщо президент не хоче підписувати законопроект, наприклад через недоліки у його тексті, він може накласти на нього вето і запропонувати свої зміни. На це глава держави має 15 днів після надходження законопроекту на підпис. Опісля документ повернеться в парламент, і депутати повинні будуть проголосувати за ці зміни.

За п'ять років президент України Володимир Зеленський накладав вето 46 разів. Найчастіше глава держави ветовав законопроекти, що вносили зміни у правову політику та галузевий розвиток, а найменше — ті, що пропонували зміни у сферах безпеки та оборони й державного будівництва.

У 70% випадків парламент підтримав пропозиції президента і вніс зміни у текст ухваленого закону.

Решта пропозицій поки чекають на розгляд.

Якщо ж нардепи бажають подолати вето президента, вони мають зібрати 300+ голосів. Це сталося лише раз у цьому скликанні — у перші дні його роботи, під час ухвалення закону про тимчасові слідчі та спеціальні комісії ВРУ, який передбачав процедуру імпічменту президента.

Водночас існує таке явище, як «тихе вето президента», коли законопроекти, які пройшли голосування, так і не отримали його підпису у визначений Конституцією 15-денний строк. Станом на кінець 2024 року 37 законопроектів очікували на підписання — деякі ще з 2019 року.

Серед «підвішених» на момент аналізу законів, зокрема, ініціатива, яка має скасувати переведення годинників на літній час, і так звана містобудівна реформа (№ 5655), що викликала значний суспільний резонанс.

РАДА-9: РОБОТА У КОМІТЕТАХ

Ключові спостереження:

- Верховна Рада IX скликання налічує 23 комітети;
- з 2020 року комітети Верховної Ради впровадили проведення засідань в онлайн-форматі;
- у трійці найбільш завантажених — комітети з питань податків, правоохоронної діяльності та соціальної політики;
- найбільше законів ухвалено у фінансово-податковій сфері та у сфері зовнішньої політики;
- найвищу підтримку мають законопроекти комітету з питань євроінтеграції;
- фракція ОПЗЖ майже ніколи не голосувала за законопроекти щодо нацбезпеки та оборони;
- одинадцять із 23 комітетів Верховної Ради демонструють високі показники відкритості, водночас сім дуже погано звітують про свою роботу;
- за 2024 рік дев'ять парламентських комітетів не публікували відео засідань взагалі, а ще дев'ять оприлюднили лише частину.

Завантаженість комітетів

Кожному законопроекту при реєстрації у Верховній Раді присвоюється профільний комітет — відповідно до сфери діяльності. Верховна Рада IX скликання налічує 23 комітети.

За кількістю опрацьованих ініціатив найбільш завантаженим був Комітет з питань фінансів, податкової та митної політики, який був профільним для 1135 законопроектів за п'ять років.

Далі за завантаженістю йдуть Комітет з питань правоохоронної діяльності (994 опрацьовані законопроекти), Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (550), Комітет з питань правової політики (527) і Комітет з питань бюджету (471).

Підтримка за комітетами

Найвищу підтримку у стінах парламенту мали законопроекти Комітету з питань інтеграції України до Європейського союзу: 93% опрацьованих ним проектів стали законами. Найменш результативною була робота Комітету з питань регламенту, його показник — лише 9%.

Аналіз голосувань за законопроекти «в цілому» за профільними комітетами дозволяє побачити,

Найбільше законів ухвалили у фінансово-податковій сфері та у сфері зовнішньої політики — на ці профільні комітети припадає 24% всього нового законодавства за останні п'ять років.

А найменше законопроектів пройшло через комітети з питань свободи слова, з питань молоді та спорту та з питань цифрової трансформації.

Варто зазначити, що з 2020 року, спочатку через епідеміологічні обмеження в умовах пандемії коронавірусу, а згодом — через виклики воєнного стану, робота у комітетах відбувається як офлайн, так і в онлайн-форматі, коли нардепи проводять засідання по відеозв'язку.

як фракції та групи підтримують різні напрямки. Так, за зміни регламенту голосували переважно представники «Слуги народу», а також груп ПЗЖМ та «Довіра». Загалом «слуги» передбачувано давали переважно голоси «за» по всіх рубриках.

Із графіків також помітно, що нардепи від ОПЗЖ майже не підтримували проекти законів щодо нацбезпеки та оборони — вони голосували за лише

РОБОТА КОМІТЕТІВ

ПІДТРИМКА ЗАКОНОПРОЄКТІВ ЗА ПРОФІЛЬНИМИ КОМІТЕТАМИ ВРУ ІХ СКЛИКАННЯ

Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року — серпень 2024 року.

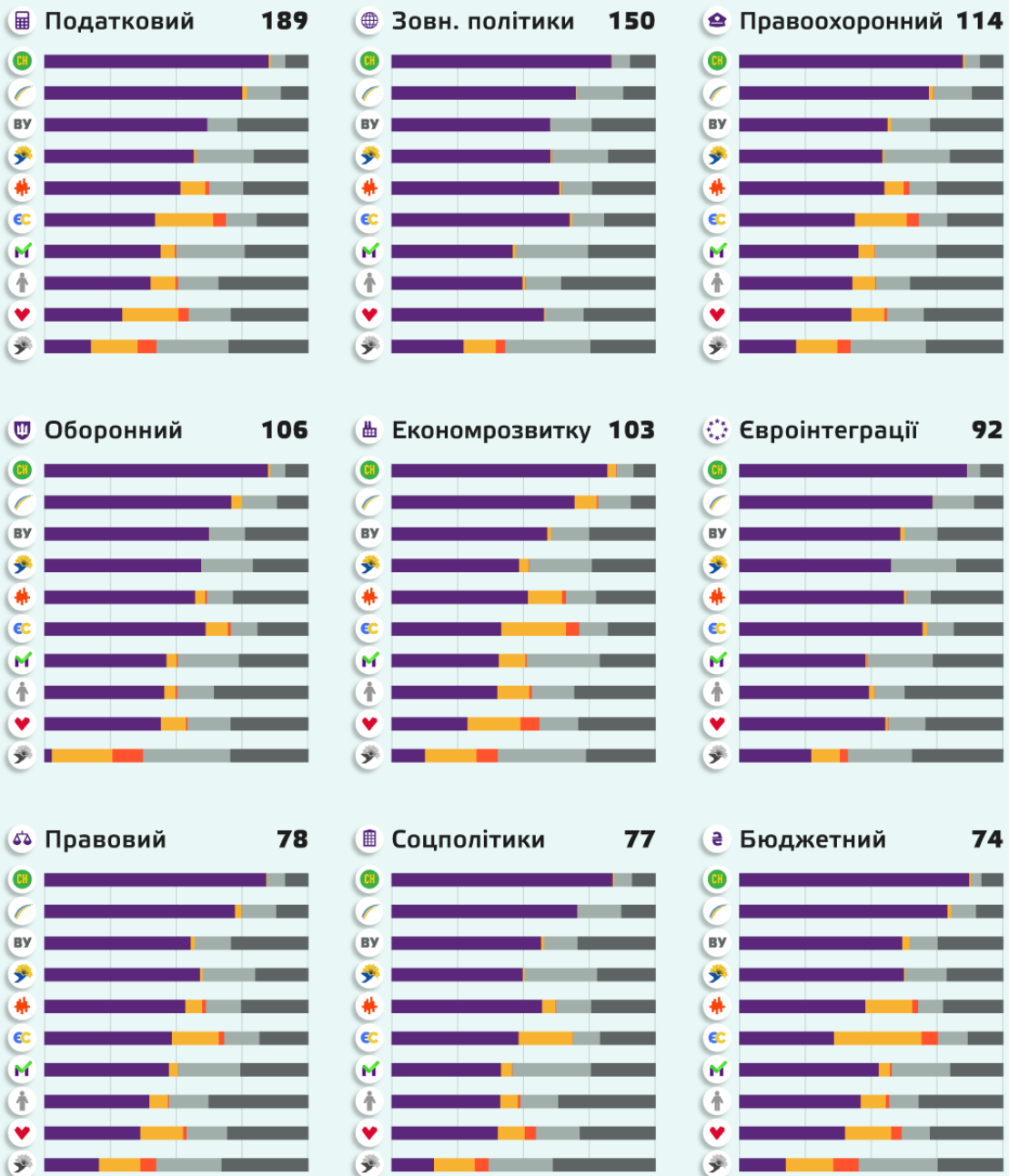
ПРОФІЛЬНІ КОМІТЕТИ

ПОФРАКЦІЙНА ПІДТРИМКА ЗАКОНОПРОЄКТІВ В ЦІЛОМУ. ВРУ ІХ СКЛИКАННЯ

■ за ■ утрималися ■ проти ■ не голосували ■ відсутні

- Слуга народу
- Довіра
- ВУ Відновлення України
- ПЗЖМ
- Голос
- ЕС
- За майбутнє
- позафракційні
- Батьківщина
- ОПЗЖ

голосувань ↓

Відображені 12 комітетів, які були профільними під час 74 і більше голосувань.
 Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року – серпень 2024 року.

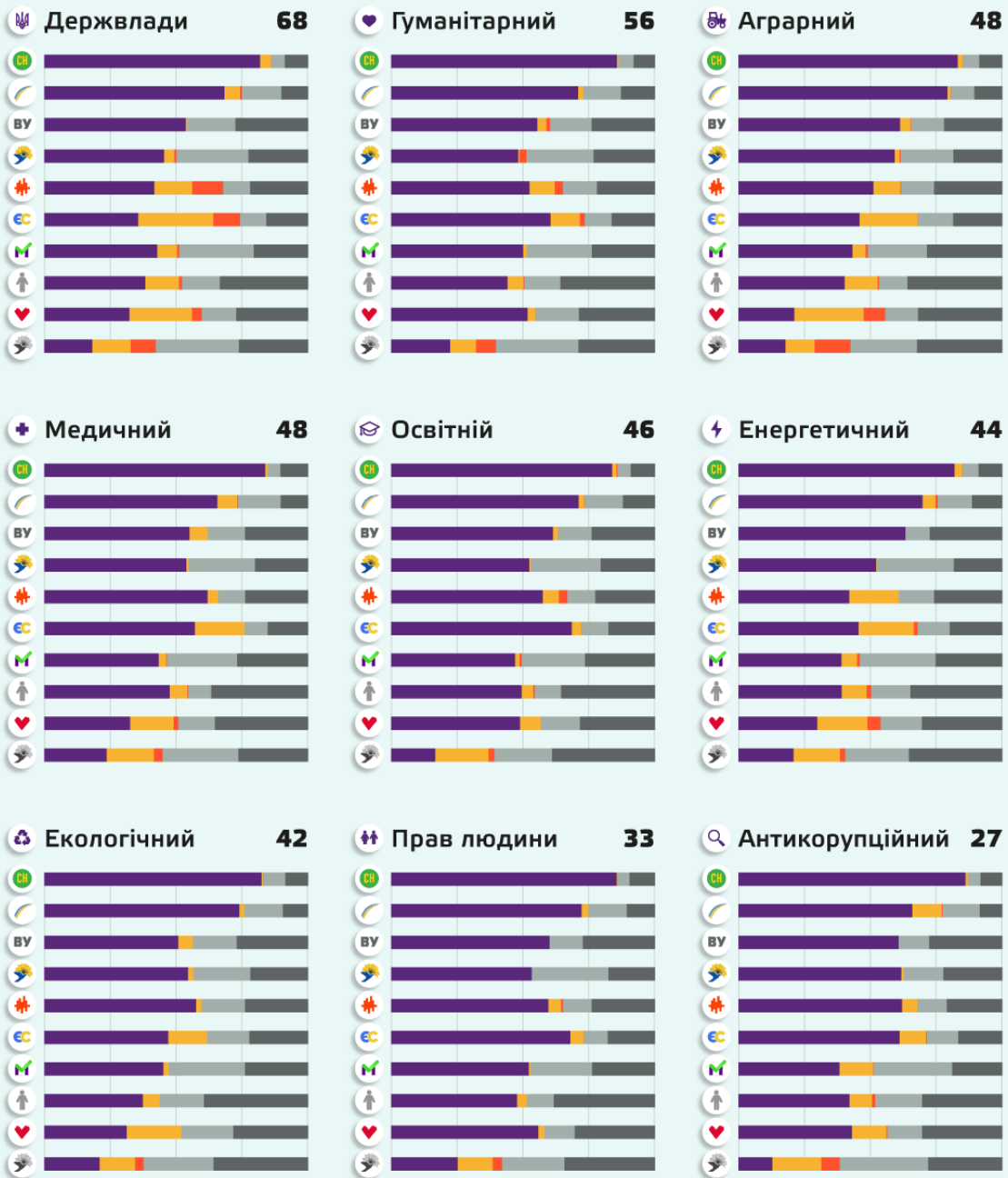
ПРОФІЛЬНІ КОМІТЕТИ

ПОФРАКЦІЙНА ПІДТРИМКА ЗАКОНОПРОЄКТІВ В ЦІЛОМУ. ВРУ ІХ СКЛИКАННЯ

■ за ■ утрималися ■ проти ■ не голосували ■ відсутні

- Слуга народу
- Довіра
- ВУ Відновлення України
- ПЗЖМ
- Голос
- ЕС
- За майбутнє
- позафракційні
- Батьківщина
- ОПЗЖ

голосувань ↓

Відображені 12 комітетів, які були профільними під час 27–68 голосувань.
 Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року – серпень 2024 року.

у 3,7% випадків. При цьому ОПЗЖ загалом рідко давала більше ніж 30% голосів за будь-яке питання. Але після заборони партії та розпаду фракції ці ж нардепи у складі депутатських груп ПЗЖМ та «Відновлення України» значно частіше голосують за, зокрема і щодо тих же оборонних питань.

за законопроекти комітету з питань інтеграції в ЄС (69% «за»), який очолює представниця фракції Іванна Климпуш-Цинцадзе, а також комітетів з питань освіти та прав людини. А найменше в ЄС підтримували законопроекти комітетів з питань регламенту, бюджету та державної влади.

«Європейська солідарність» найчастіше голосувала

«Голос» теж найкраще голосує за ті законопроекти,

5 РОКІВ

ПРОФІЛЬНІ КОМІТЕТИ

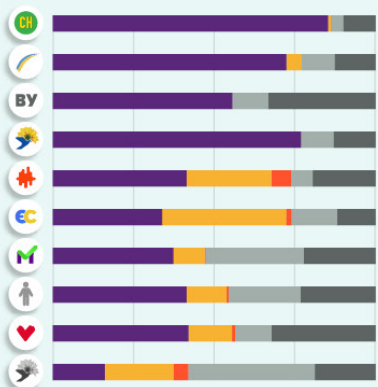
ПОФРАКЦІЙНА ПІДТРИМКА ЗАКОНОПРОЄКТІВ В ЦІЛОМУ. ВРУ ІХ СКЛИКАННЯ

■ за ■ утрималися ■ проти ■ не голосували ■ відсутні

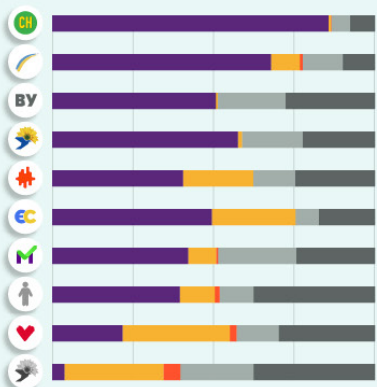
- Слуга народу
- Довіра
- ВУ Відновлення України
- ПЗЖМ
- Голос
- ЄС
- За майбутнє
- позафракційні
- Батьківщина
- ОПЗЖ

голосувань ↓

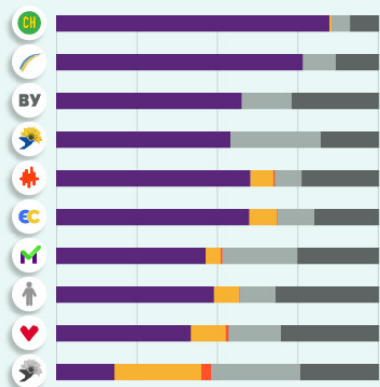
5 Регламентний 24

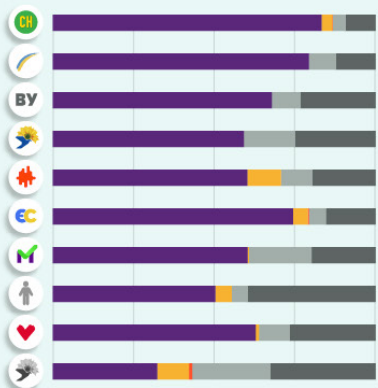
Цифровізації 24

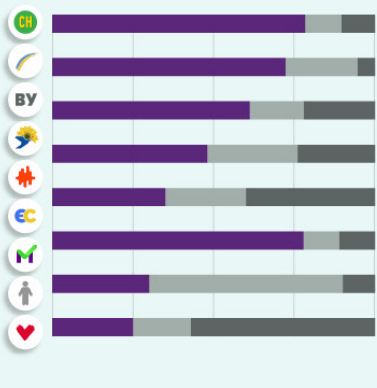
Транспортний 23

Молоді та спорту 12

Свободи слова 1

Відображені 12 комітетів, які були профільними під час менше ніж 24 голосувань. Дані: Портал відкритих даних, сайт ВРУ, серпень 2019 року – серпень 2024 року.

що стосуються зовнішньої політики та євроінтеграції, але також за антикорупційні, медичні, транспортні питання та законопроєкти у сфері прав людини. Найгірше — за питання регламенту (42%) і цифрової трансформації (41%).

Фракція «Батьківщини» теж надала найбільшу підтримку зовнішньополітичним питанням. А найгірше нардепи від «Батьківщини» голосували за законопроєкти аграрної сфери (21%) та щодо цифрової трансформації (21%).

Депутати із групи «Довіра», навпаки, найчастіше голосували за закони, де профільним є аграрний комітет (79% «за»). А представники «За майбутнє» найкраще голосують за бюджетні та гуманітарні питання, найгірше — за антикорупцію та регламент.

Відкритість комітетів

У 2020 році, після запровадження карантину через COVID-19, у Верховній Раді було введено дистанційний формат роботи у комітетах, зокрема народні депутати проводили засідання в режимі відеоконференції. У такому ж форматі засідання відбуваються і після повномасштабного вторгнення Росії в Україну.

Рух ЧЕСНО з 2020 року проводить моніторинг відкритості роботи парламентських комітетів. Відтоді комітети показали значне зростання відкритості, зокрема наразі сайти усіх 23 комітетів мають оновлений дизайн і зручний інтерфейс.

У рамках моніторингу ми оцінюємо повноту опублікованої інформації про засідання комітету на його офіційному сайті, що передбачає наявність усіх порядків денних, протоколів, стенограм, аудіозаписів та інформації про ухвалені рішення. Також ми оцінюємо присутність і активність комітету в публічному просторі.

За підсумками вже п'ятого моніторингу одинадцять із 23 парламентських комітетів отримали високі бали за підсумками 2024 року, водночас жоден не отримав максимальні 11 балів. Ще п'ять комітетів увійшли до середини рейтингу через певні прогалини у висвітленні своєї роботи. А інші сім комітетів отримали менше ніж половину можливих балів за критеріями відкритості ЧЕСНО.

Попри покращення показників відкритості у багатьох комітетах у порівнянні з попередніми роками, більшість усе ще мають певні прогалини у висвітленні

своєї роботи. Так, навіть серед комітетів-лідерів є такі, що не опублікували всю необхідну документацію із засідань, хоч вони й дотримуються більшої частини вимог відкритості.

Наприклад, усього пів бала не вистачило лідеру рейтингу — Комітету з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій. На його сайті немає інформації про рішення, ухвалені на трьох засіданнях у 2024 році. Ще один лідер рейтингу — екологічний комітет — публікує порядки денні у двох різних розділах на своєму сайті, що ускладнює їх пошук для користувачів. До того ж цей комітет не публікує аудіозаписів засідань іще з 2021 року.

Значно покращив свої показники Комітет з питань освіти, науки та інновацій, втім, на його сайті так і не почали публікувати аудіозаписи засідань. Також покращення за останній рік продемонстрував транспортний комітет, на сайті якого з'явилися порядки денні та протоколи засідань, які раніше не публікувались.

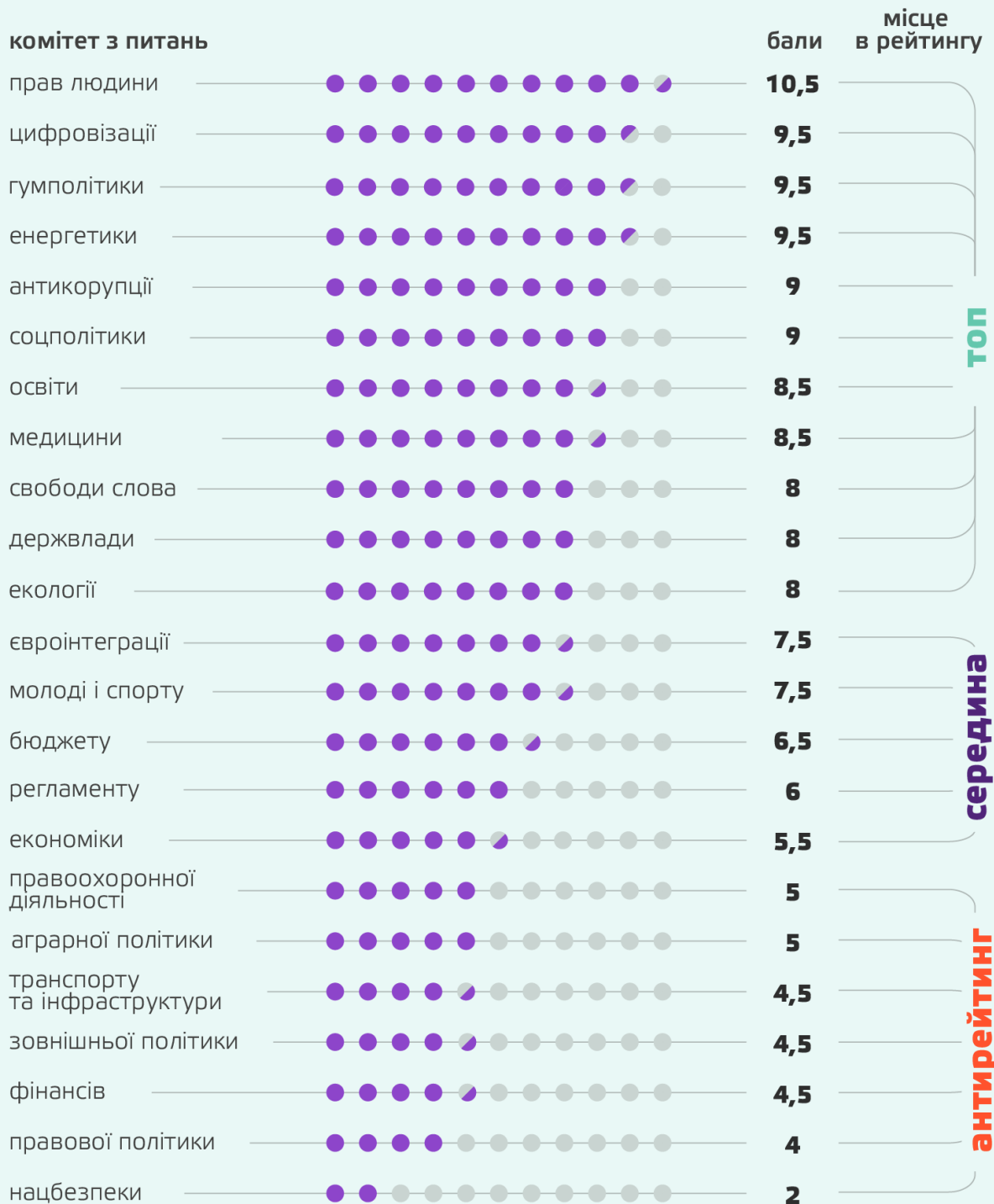
Серед комітетів-антилідерів інформація про засідання на сайті оновлюється досить несистемно, що порушує вимоги закону, а відео- та аудіоматеріали із засідань найчастіше відсутні.

Такі пропуски створюють додаткові ризики і загалом впливають на довіру до роботи Ради, адже саме на засіданні, про яке не опублікували інформацію, міг розглядатися той чи інший резонансний законопроєкт. Тому комітети повинні давати повну й вичерпну інформацію про всі свої засідання, за винятком тих, що були закриті через обговорення чутливої інформації, пов'язаної з безпекою країни.

Окреме питання — це робота комітетів, що пов'язані з питаннями національної безпеки й оборони. Так, найнижча оцінка за відкритість саме у Комітету з питань нацбезпеки та розвідки. Він не викладає аудіо- та відеозаписи засідань, а також стенограми та протоколи, обмежуючись лише публікацією порядків денних — та й ті з'являються на сайті зі значним запізненням. Приблизно така ж ситуація в Комітеті з питань правоохоронної діяльності: він не публікує жодної документації із засідань, висвітлюючи лише інформацію про рішення на сайті та у Facebook.

Частково закритість безпекового та правоохоронного комітетів протягом останніх трьох років виправдана на тлі воєнного стану. Втім, у січні 2024 року ЧЕСНО все ж звернувся до цих комітетів з вимогою відновити відкритість роботи в питаннях, що не містять безпекових ризиків і є суспільно значущими.

РЕЙТИНГ ВІДКРИТОСТІ КОМІТЕТІВ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Інфографіку підготовлено за підтримки Міжнародного Фонду «Відродження». Матеріал представляє позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Міжнародного фонду «Відродження».

Дані за січень-грудень 2024 року.
Джерело даних: сайт Верховної Ради України, офіційні сайти комітетів ВРУ.

Детальна методологія на сайті Руху ЧЕСНО: <https://www.chesno.org/information/methodologies/>.
Максимальна кількість балів - 11. Кількість балів - це сума балів за критеріями про повноту опублікованої інформації про засідання комітету на його офіційному сайті, а також за присутність й активність комітету в публічному просторі

Слабкою стороною багатьох комітетів лишається оприлюднення аудіо- та відеозаписів засідань. Так, за 2024 рік дев'ять парламентських комітетів (39% від загальної кількості) не публікували відео засідань взагалі, а два комітети навіть не створили сторінки на жодній із платформ для оприлюднення відео.

Серед таких — комітет з питань транспорту, який не має свого YouTube-каналу і не публікує записів деінде, хоча проводить засідання в режимі відеоконференцій у Zoom, а отже має технічну можливість робити записи. Не публікує відео засідань і Комітет з питань економічного розвитку, який завів YouTube-канал лише на початку цього року.

Примітно, що деякі комітети не публікують відео навіть попри наявність спеціальної платформи. Ймовірно, це пов'язано не з відсутністю ресурсів, а з небажанням самих комітетів використовувати соцмережі для звітності. Так, Комітет з питань

бюджету дуже активно веде соцмережі, але на жодному зі своїх майданчиків не публікує відео засідань, а також аудіо та стенограми.

Ще дев'ять комітетів висвітлюють свої засідання лише частково. У більшості не опубліковані від одного до чотирьох відео, але, приміром, комітет з питань фінансів не має записів 75% своїх засідань. Крім того, чотири комітети, хоча і мають платформи, де публікують відео, не дають на них справних посилань на своїх сайтах.

Інша проблема — втрата комітетами доступу до своїх сторінок на різних платформах. Так, податковий комітет не оновлює свою верифіковану сторінку у Facebook ще з 2019 року, екологічний комітет не робив нових публікацій у своєму Facebook із 2020 року. А на YouTube-каналі комітету правової політики відео засідання востаннє публікували ще у 2020 році.

2024

КОМІТЕТИ, ЩО НЕ ПУБЛІКУЮТЬ ВІДЕО ЗАСІДАнь ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАнь

молоді і спорту

бюджету

економіки

правоохоронної діяльності

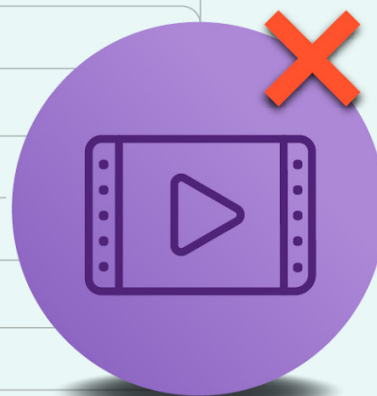
аграрної політики

зовнішньої політики

транспорту та інфраструктури

правової політики

нацбезпеки

Інфографіку підготовлено за підтримки Міжнародного Фонду «Відродження». Матеріал представляє позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Міжнародного фонду «Відродження».

Дані за січень-грудень 2024 року.
Джерело даних: сайт Верховної Ради України, офіційні сайти комітетів ВРУ.

Парламентським комітетам варто запровадити окрему політику передачі доступу до своїх соцмереж, щоб не губити їх при зміні керівництва чи скликання.

Також комітети мають подбати про коректні назви своїх платформ. Наприклад, Комітет з питань регламенту досі використовував назву Reglament VR, що ускладнює його пошук по запитах «регламентний комітет» або «комітет з питань регламенту».

Ще однією спільною та важливою проблемою є те, що висвітлення роботи комітетів не уніфіковане. Так, комітети обирають для публікації відео різні

платформи — YouTube або Facebook, тому користувач не завжди одразу розуміє, на якій платформі шукати записи конкретного комітету. Щоб спростити доступ громадян до інформації, Верховній Раді варто розробити правила, які б уніфікували те, де і як комітети публікують відео.

Потреба налагодити публікацію відеозаписів постає особливо гостро на тлі ухвалення Верховною Радою законопроєкту № 11321, що у разі підписання президентом зобов'яже комітети впродовж 24 годин публікувати записи засідань.

